

Congregation Keter Torah
Yeshiva University Center for the Jewish Future

Tisha B'av Webcast

WWW.YUTORAH.ORG/TISHABAV

Mourning for Jerusalem in 2008

כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה

The program is sponsored by Rachel & David Ashendorf and Shari & Nathan Lindenbaum

Rabbi Dr. Jacob J. Schacter
August 10, 2008 • ט' מנחם אב תשס"ח

אקמצא ובר קמצא
חרב ירושלים

תיקון פרק חמישי גיטין

נ

פ"ל ב' - שבתה ק' - א"ל - איזה ידענה ק' דוד מלגה מסודר : איסור קולא - מלכות : קרבן להקריב על גבי מזבח
דקיימת ק' א"ל א"ל לרבות אם טובה סבוכה שטורחס מריתס מריתס כמלוא (חזון דף ז') : בניב שמיס - טעם העלוה : לדידו ב' -
פ"י פ"א - להקריב לנשה בבמה דידא אלא מחזק אבד - חזק מילא כח טעם חזק (פ"ה ח) : יאמר ספיל פוס בקדשים יארג -
יזה סודרן שבטל סגול פוס בקדשים ונגר על פוס לא ייסר ט (רקא ט) נכר : פטנשו - סגולתו סבולא זה זה ולא הכר : ע"ה
ג"ה לנאר - לקטס קטס כה"ה תורה אור

עגלא - חלה : כח תלמיס על
מלו (מסות ז') וזה עגלה
משמטא וזל משלם (מלכות פ) פ'
בריא וסוב וקס מרשס עליה לבסן
ולא יאקן הארעק כפרק ארבע מוסת
(פסחין דף סה) דהו מנבו לאו
סגולת חלה ולח כח שמרס עגול
עלש דהא כסף פרק רבי אליעזר
דמלה (גמ' דף ק"ג) אבד סבד
לח עגלא חלה ביהא דתנמל
פרתס זס עבדי ללדו :

אמר ליה לא אמר ליה והבנא לך דמי פלנא
דסעודתך אמר ליה לא אמר ליה והבנא לך
דמי כולה סעודתך א"ל לא נקשה בידיה
ואוקמה ואפקה אמר הואל דחו תבי רבנן
ולא מדו ביה שלם קא נחא לזו אידי
איכול ברו קרנא בו מלכא אל אמר ליה
לקיס מדו בך דהוא א"ל מי ייסר א"ל
שדד לזו קרבנא חות א מקבין ליה
אל שדד בידיה עגלא תלחא ברו דקאני
שדא ביה מיסא *בניב שפדום ואמר ליה
ברזקן *שבועין חיתא דלדון תיה מיסא

סודך לרמקלס : פ"ס יעקב - הו
מנמס בלשקיה לא גרסיס : כד
פ"י יא"ל - מל די פ"י יא"ל :
ולכפ"י י"ס - לקח ידו : נקדס -
מקב לנן מקדין כה"ס (פ"ה ח) דף
(מ) מקדס ט חנה דהא כבטל
במסכה טעמי (דף כ) : א"ל -
א"ל על קלדו : נגדס מל גבי מ"ס
ומסמ - א"ל הו חזק אלא על גבי
מילת : ויא"ל דאמר - ק ל"ח טו
ולח קרנא טו הכסא דהיה כסו
כא על שוקל בן נחל דרו כסו
הלך כרוח להקיל פ"י ק"ס : פ"ו
ל"ו : להך חלה סודי חסו וסמ
והחל וליב לתקבל בני סבד עשרס
וד ש"ה : ברזי : אב"ש ריקס
והחיס למלחה : פ"ו ל"ו רבנן -
להך ברזי : לא מסמ"ה מילא -
ללח : ק"ס : ברזי : קנינו לנך
על"ה : לח"ה ה"ה וט"ס מ"ו
שילח : פ"ה - כ"ה : מ"ה - פ"ו
פ"ו נק"ה : נשק"ה - פ"ה ק"ס
ש"ה : פ"ה - פ"ה - פ"ה על גלג
כ"ה : מ"ה - מ"ה ח"ס מ"ה :

ד' ר"ה גמ"ס כ"ו
ר"ס מ"ה א"ו

ה' פ"ס גמ"ס כ"ו
ר"ס מ"ה ח"ה

ולדידו לא מיסא הוא סבד רבנן לקרובה משום שלום מלכות אמר לזו
רבי זכריה בן אבקהלס יאמר בעלי ממין קרובין לגבי מנב סבד למקמליה
דלא לזיל וליסא אמר לזו רבי זכריה יאמר משל מום בקדשים יודת אמר
רבי יודנן ענותתו של רבי זכריה בן אבקהלס דהריבה את ביתו ושרפה את
הככלס והגליחו מארעו שדד עליוהו לניחן קיסר כי קאני שדא ג"ה
למזד ארא נפל בידשלים למקרב אתא נפל בידשלים לארבע חותת
השבים אתא נפל בידשלים א"ל ליוקא פסק לי פסקך אמר ליה ונתתי
את נקמיו באדום ביד עמי ישראל ותי אמר קדשא בריך הוא *בעי לחיבי
ביתיה ובעי לכפוד יהיה בתייה נברא עק ואל ואיניד ונפס מינה ר"ס
שדדיה עליוהו לאספסינוס קיס אתא צי עלה תלה שני תו בה הגו
תלחא עתירי נקדיסין בן גרין וכן כלבא שבעי וכן ציצת הכסת נקדיסין
בן גרין שנקדה לו חמה בעבורו בן כלבא שבעי שכל תנבסו לביתו כשדא
רעב ככלב וצא כשדא שבע בן ציצת הכסת שדדיה ציצתו נגדית על
גבי *כסתות איכא דאמרי שדדיה כסו מילת בן גדולי חוס דה אמר
לזו אנא זינא לזו ברזס ושערי ותי אמר לזו ברהמ"א ובמל"א ומשדא
ותי אמר לזו ברציבי ושכחו רבנן לרציבי דרב חמא כל *אקלידי תו
מסר לשמעיה בר מרציבי דאמר רב חמא *אבלאב דחיש בעי שתין
אבלבי רציבי דהו לזו למין עשירי ותי שדא הו ברו הגו ברזי אמר
לזו רבנן נפיק תעביד שלמא בהדידו לא שבקתו אברו לזו נפיק ונעביד
קבא בהדידו אמר לזו רבנן לא מסתייעא מילתא קבו קלנרו להגו אמבר
דחיש ושערי הוה כפנא מרדא בת ביתוס עותרתא דידשלים היא שדדיה
לשולתה ואמרה ליה זיל אייתי לי סמ"א אראול אודבן אתא אמר ליה סמ"א
ליכא חזרתא איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אראול אודבן אתא ואמר ליה
חזרתא ליכא נשקרא איכא א"ל זיל אייתי לי אראול אודבן אתא ואמר ליה
נשקרא ליכא קמחא דשערי איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אראול אודבן
דהו שליפא סמ"א אמרה איפוק ואזוי אי משבתא מדו למכל איתיב ליה
פרתא כטרעא ומהה קי עלה רבן יודנן בן זכאי *הריכה בך והעטנה איש
לא נסתה בך תלה איכא דאמרי גזרות ד' צדוק אכלה ואיתניסא ומרה
ד' צדוק יתיב ארבעין שנין בתעניתא דלא לחיב ידשלים כי תיה אכיל
מדו תיה מרתו מאברא וכי תיה בריא מיתו ליה גזרות מין מיתו ושד
לזו כי דיה קא ניהא נפשה אפיקתה לכל דהבא וכספא שדדיה בשקא
אמרה היא למא מבעי לי ודיעו דכתיב *כספם ברוצות ישרבו אבא סקא
ריש ברזי דידשלים בר איתיה דרבן יודנן בן זכאי תיה שלח ליה תא
ביצענא לגבאי אתא א"ל עד אימת עבדתו הכי וקמליתו ליה לעלמא בכפנא
א"ל מאי איעביד דא אמינא לזו מדו קפלו לי א"ל חז לי התקנתא לדידי
ואיפוק אפש דדי הצלה פרתא א"ל נקם נפשך בקצרי ולתי כלי עלמא
ולישלו בך ואיתו מדו סמ"א וצני נבך וליסר דע נפשך וליעילו בך
תלמידך ולא ליעול בך איניש אחרנא דלא לתנש בך דקליל את דאינתו

ברזקן *שבועין חיתא דלדון תיה מיסא
ולדידו לא מיסא הוא סבד רבנן לקרובה משום שלום מלכות אמר לזו
רבי זכריה בן אבקהלס יאמר בעלי ממין קרובין לגבי מנב סבד למקמליה
דלא לזיל וליסא אמר לזו רבי זכריה יאמר משל מום בקדשים יודת אמר
רבי יודנן ענותתו של רבי זכריה בן אבקהלס דהריבה את ביתו ושרפה את
הככלס והגליחו מארעו שדד עליוהו לניחן קיסר כי קאני שדא ג"ה
למזד ארא נפל בידשלים למקרב אתא נפל בידשלים לארבע חותת
השבים אתא נפל בידשלים א"ל ליוקא פסק לי פסקך אמר ליה ונתתי
את נקמיו באדום ביד עמי ישראל ותי אמר קדשא בריך הוא *בעי לחיבי
ביתיה ובעי לכפוד יהיה בתייה נברא עק ואל ואיניד ונפס מינה ר"ס
שדדיה עליוהו לאספסינוס קיס אתא צי עלה תלה שני תו בה הגו
תלחא עתירי נקדיסין בן גרין וכן כלבא שבעי וכן ציצת הכסת נקדיסין
בן גרין שנקדה לו חמה בעבורו בן כלבא שבעי שכל תנבסו לביתו כשדא
רעב ככלב וצא כשדא שבע בן ציצת הכסת שדדיה ציצתו נגדית על
גבי *כסתות איכא דאמרי שדדיה כסו מילת בן גדולי חוס דה אמר
לזו אנא זינא לזו ברזס ושערי ותי אמר לזו ברהמ"א ובמל"א ומשדא
ותי אמר לזו ברציבי ושכחו רבנן לרציבי דרב חמא כל *אקלידי תו
מסר לשמעיה בר מרציבי דאמר רב חמא *אבלאב דחיש בעי שתין
אבלבי רציבי דהו לזו למין עשירי ותי שדא הו ברו הגו ברזי אמר
לזו רבנן נפיק תעביד שלמא בהדידו לא שבקתו אברו לזו נפיק ונעביד
קבא בהדידו אמר לזו רבנן לא מסתייעא מילתא קבו קלנרו להגו אמבר
דחיש ושערי הוה כפנא מרדא בת ביתוס עותרתא דידשלים היא שדדיה
לשולתה ואמרה ליה זיל אייתי לי סמ"א אראול אודבן אתא אמר ליה סמ"א
ליכא חזרתא איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אראול אודבן אתא ואמר ליה
חזרתא ליכא נשקרא איכא א"ל זיל אייתי לי אראול אודבן אתא ואמר ליה
נשקרא ליכא קמחא דשערי איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אראול אודבן
דהו שליפא סמ"א אמרה איפוק ואזוי אי משבתא מדו למכל איתיב ליה
פרתא כטרעא ומהה קי עלה רבן יודנן בן זכאי *הריכה בך והעטנה איש
לא נסתה בך תלה איכא דאמרי גזרות ד' צדוק אכלה ואיתניסא ומרה
ד' צדוק יתיב ארבעין שנין בתעניתא דלא לחיב ידשלים כי תיה אכיל
מדו תיה מרתו מאברא וכי תיה בריא מיתו ליה גזרות מין מיתו ושד
לזו כי דיה קא ניהא נפשה אפיקתה לכל דהבא וכספא שדדיה בשקא
אמרה היא למא מבעי לי ודיעו דכתיב *כספם ברוצות ישרבו אבא סקא
ריש ברזי דידשלים בר איתיה דרבן יודנן בן זכאי תיה שלח ליה תא
ביצענא לגבאי אתא א"ל עד אימת עבדתו הכי וקמליתו ליה לעלמא בכפנא
א"ל מאי איעביד דא אמינא לזו מדו קפלו לי א"ל חז לי התקנתא לדידי
ואיפוק אפש דדי הצלה פרתא א"ל נקם נפשך בקצרי ולתי כלי עלמא
ולישלו בך ואיתו מדו סמ"א וצני נבך וליסר דע נפשך וליעילו בך
תלמידך ולא ליעול בך איניש אחרנא דלא לתנש בך דקליל את דאינתו

סודך לרמקלס : פ"ס יעקב - הו
מנמס בלשקיה לא גרסיס : כד
פ"י יא"ל - מל די פ"י יא"ל :
ולכפ"י י"ס - לקח ידו : נקדס -
מקב לנן מקדין כה"ס (פ"ה ח) דף
(מ) מקדס ט חנה דהא כבטל
במסכה טעמי (דף כ) : א"ל -
א"ל על קלדו : נגדס מל גבי מ"ס
ומסמ - א"ל הו חזק אלא על גבי
מילת : ויא"ל דאמר - ק ל"ח טו
ולח קרנא טו הכסא דהיה כסו
כא על שוקל בן נחל דרו כסו
הלך כרוח להקיל פ"י ק"ס : פ"ו
ל"ו : להך חלה סודי חסו וסמ
והחל וליב לתקבל בני סבד עשרס
וד ש"ה : ברזי : אב"ש ריקס
והחיס למלחה : פ"ו ל"ו רבנן -
להך ברזי : לא מסמ"ה מילא -
ללח : ק"ס : ברזי : קנינו לנך
על"ה : לח"ה ה"ה וט"ס מ"ו
שילח : פ"ה - כ"ה : מ"ה - פ"ו
פ"ו נק"ה : נשק"ה - פ"ה ק"ס
ש"ה : פ"ה - פ"ה - פ"ה על גלג
כ"ה : מ"ה - מ"ה ח"ס מ"ה :

ו"פ ח"ס גמ"ס כ"ו
ר"ס מ"ה ח"ה

מ"ה ח"ה ח"ה

ג"ה ח"ס גמ"ס כ"ו
ר"ס מ"ה ח"ה

קִרְצָהוֹן מִה עֲבַד הַלֵּךְ אֶצֶל הַשְּׁלֵטוֹן אָמַר לוֹ אֵילִין
קוֹרְבָנֵיָא דְאֵת מְשַׁלַּח לִיהוּדָאִי לְמַקְרַבֵּיהוּ אֵינוֹן אֶכְלִין
לְהוֹן וּמְקַרְבִּין אֹחֲרֵינִים בְּחִילופֵייהוּ נִזְף בֵּיהּ אֲזַל לְגַבֵּיהּ
תוֹב אָמַר לֵיהּ כָּל אֵילִין קוֹרְבָנֵיָא דְאֵת מְשַׁלַּח לִיהוּדָאִי
לְמַקְרַבֵּיהוּ אֵינוֹן אֶכְלִין לְהוֹן וּמְקַרְבִּין אֹחֲרֵין
בְּחִילופֵייהוּ וְאִם לֹא תֵאֱמִין לִי שְׁלַח עִמִּי חַד אִיפְרַכו
וְקוֹרְבָנֵיָא וְאֵת יַדַּע מִיָּד שְׂאֵינִי שְׁקָרָן עַד דְּאֵתֵיָא בְּאוֹרְחָא
דְּמִן אִיפְרַכו קָם הוּא בְּלִילֵיא וְעִשְׂאָן כּוֹלָן בְּעֵלֵי מוֹמִין
בְּסִתְרָא בִּין שְׂרָאָה אוֹתָן הִכְהֵן הַקְּרִיב אֹחֲרֵינִין תַּחְתִּיהוֹן
אָמַר הוּא שְׁלִיחָא דְמַלְכָא לְמַה לִּית אֵת מְקַרְיֵב אֵילִין
קוֹרְבָנֵיָא אָמַר לֵיהּ לְמַחַר אֵתָא יוֹם תְּלִיתָאָה וְלֹא קִרְבָּהוֹן
שְׁלַח וְאָמַר לְמַלְכָא הוּא מִילְתָא דִּיהוּדָאָה קָאֵמַר קוֹשְׁטָא
קָאֵמַר מִיָּד סְלִיק לְמַקְדָּשָׁה וְהַחְרִיבוּ הָדָא דְבְרֵיָאֵתָא אָמְרִין
בִּין קְמָצָא וּבִין בֶּן קְמָצָא חֲרִב מְקַדְּשָׁא אָמַר רַבִּי יוֹסִי
עֲנוּתָנּוּתוֹ שֶׁל רַבִּי זְכַרְיָה בֶּן אֲבָקוּלָס שְׂרָפָה אֵת הַהִיכָל.

דְּבַר אַחַר מִה הֵיחָה יְקוּרוּתָן לֹא הָיָה אַחַד מֵהֶן מוֹלִיד
חֶסֶר וּבְעַל מוֹם.

Josephus, The Wars of the Jews,
CHAPTER XVII. Book 2

*How the war of the Jews with the Romans began.
And concerning Manahem.*

1. Thus advised the people hearkened to, and went up into the temple with the king and Bernice, and began to rebuild the cloisters: the rulers also and senators divided themselves into the villages, and collected the tributes, and soon got together forty talents, which was the sum that was deficient. And thus did Agrippa then put a stop to that war which was threatened. Moreover, he attempted to persuade the multitude to obey Florus, until Caesar should send one to succeed him; but they were hereby more provoked, and cast reproaches upon the king, and got him excluded out of the city; nay, some of the seditious had the impudence to throw stones at him. So when the king saw that the violence of those that were for innovations was not to be restrained, and being very angry at the contumelies he had received, he sent their rulers, together with their men of power, to Florus, to Caesarea, that he might appoint whom he thought fit to collect the tribute in the country, while he retired into his own kingdom.

2. And at this time it was that some of those that principally excited the people to go to war, made an assault upon a certain fortress called Massada. They took it by treachery, and slew the Romans that were there, and put others of their own party to keep it. At the same time Eleazar, the son of Ananias the high priest, a very bold youth, who was at that time governor of the temple, persuaded those that officiated in the divine service to receive no gift or sacrifice for any foreigner. And this was the true beginning of our war with the Romans; for they rejected the sacrifice of Caesar on this account; and when many of the high priests and principal men besought them not to omit the sacrifice, which it was customary for them to offer for their princes, they would not be prevailed upon. These relied much upon their multitude, for the most flourishing part of the innovators assisted them; but they had the chief regard to Eleazar, the governor of the temple.

ב. 'בני ציון היקרים' מה היתה יקרותן עירוני שנשא ירושלמית היה נותן לה משקלה זהב וכן ירושלמי שנשא עירונית היו נותנין לו משקלו זהב. דבר אחר מה היתה יקרותן בשעה שהיה אחד מהן נושא אשה גדולה ממנו היה עושה שלחנות יותר מן הציאות ירודה ממנו היה עושה הוצאות יותר מן השלחנות. דבר אחר מה היתה יקרותן לא היה אחד מהם הולך לסעודה עד שנקרא ונשנה.

ג. מעשה שהיה באדם אחד בירושלים שעשה סעודה אמר לבן ביתו לך והבא לי קמץא רחמי אול ואיתי ליה בר קמץא שנאיה עאל וישב בין האורחים עאל אשפחיה ביני אריסטויה אמר לו את שנאי ואת יתיב בגו ביתאי קום פוק לך מיגו ביתאי אמר לו אל תבישני ואנא יהיב לך דמי דסעודתא אמר לו לית את מסובה אמר לו אל תבישני ואנא יתיב ולית אנא אכיל ושתי אמר לו לית את מסובה אמר ליה אנא יהיב דמי כל הדין סעודתא אמר ליה קום לך והיה שם רבי זכריה בן אבקולס והיתה ספק בידו למחות ולא מחה מיד נפיק ליה אמר בנפשיה אילין מסביין יתבין בשלוותהון אנא איכול

Book 4

CHAPTER IV.

The Idumeans being sent for by the zealots, came immediately to Jerusalem: and when they were excluded out of the city, they lay all night there. Jesus, one of the high priests, makes a speech to them: and Simon the Idumean makes a reply to it.

1. Now by this crafty speech John made the zealots afraid: yet he durst not directly name what foreign assistance he meant, but in a covert way only intimated at the Idumeans.—But now that he might particularly irritate the leaders of the zealots, he calumniated Ananus, that he was about a piece of barbarity, and did in a special manner threaten them. These leaders were Eleazar the son of Simon, who seemed the most plausible man of them all, both in considering what was fit to be done, and in the execution of what he had determined upon, and Zacharias the son of Phalek, both of whom derived their families from the priests. Now, when these two men had heard, not only the common threatenings which belonged to them all, but those peculiarly levelled against themselves; and, besides, how Ananus and his party, in order to secure their own dominion, had invited the Romans to come to them, for that also was part of John's lie, they hesitated a great while what they should do, considering the shortness of the time by which they were straitened; because the people were prepared to attack them very soon, and because the suddenness of the plot laid against them had almost cut off all the hopes of getting any foreign assistance; for they might be under the height of their afflictions before any of their confederates could be informed of it. However, it was resolved to call in the Idumeans; so they wrote a short letter to this effect, That "Ananus had imposed on the peo-

לא נחשב כגופו, אינה ראייה לכאן דלעבודה ממ"נ פסול דאם נכשירהו מטעם שהגמי הוא כגופו אי"כ הוא בע"מ ואינו שוה בזרעו של אהרן שפסול לעבודה ואם לא נחשב כגופו אי"כ הו"א חציצה אבל לענין טבילה דליכא ממ"נ אפשר הוי כגופה כמו בניי. אבל יש להביא ראייה מכוחלת לרפואה שחוצץ כדאי"תא בש"ך ס"ק י"ד. אך ג"ז אינו כלום דהא הטעם שיתחשב כגופה שחידש כתרי"ה לא שייך אלא בסכנה בל"ז וגם רק בצריכה לילך תמיד ולא ברפואה שהוא רק לשעה ולא לסכנה והתם אולי ליכא סכנה או שהוא רק לשעה. אבל מטעמים הראשונים שכתבתי ודאי ליתא לטעם זה אף בצריכה תמיד למוך באונה וכ"ש לפי שעה שלא שייך כלל.

וטעם הג' של ידידי דאם תשהה הרבה בהמים ודאי יכנסו המים לאונה אף דרך המוך לכן נחשב ראוי לביאת מים אף שברגע דטבילה לא נכנסין המים. הוא טעם נכון וגם אני אמרתי טעם זה אבל לא שייך אלא באם היו יכולים ליכנס בהעת שאפשר לה לשהות במים דהוא רק עת קטנה כשלשה וארבעה מינוט בערך. דמה שאפשר ליכנס בזמן שא"א לאדם לחיות במים אין להחשיבו ראוי לביאת מים לטבילה דמה שיכנסו אחר מיתה אין שייך שוב להטבילה. ואי"כ יש לחוש שדרך המוך לא יכנסו המים לאון במינוטין האחדים שאפשר לה לחיות בהמים וכ"ש במוך הטבול בוועזעלין שאפשר שלעולם לא יכנסו בו המים. ולכן לא כתבתי טעם זה משום שלדינא לא יצוייר לסמוך עליו וכבר כתבתי זה לעיל.

ומש"כ ידידי איך רשאים אנו לסמוך על חדושים כאלו שבארתי למעשה ובפרט שהוא נגד איזה אחרו' הנה אני אומר וכי כבר נעשה קץ וגבול לתורה ח"ו שנפסוק רק מה שנמצא בספרים וכשיזדמנו שאלות שלא נמצאים בספרים לא נכריע אותם אף כשיש בידנו להכריע, ודאי לע"ד אסור לומר כן דודאי עוד יגדיל תורה גם עתה בזמננו ומתוויב כל מי שבידו להכריע כל דין שיבא לידו כפי האפשר לו בחקירה ודרישה היטב בש"ס ופוסקים בהבנה ישרה ובראיות נכונות אף שהוא דין חדש שלא דברו אודותו בספרים. ואף בדין הנמצא בספרים ודאי שצריך המורה ג"כ להבין אותו ולהכריע בדעתו קודם שיוורה ולא להורות רק מחמת שנמצא כן דהוי זה כעין מורה מתוך משנתו שע"ז נאמר התנאים מבלי עולם שמורין הלכה מתוך משנתם בסוטה דף כ"ב עיי"ש בפרש"י. ואף אם הכרעתו לפעמים נגד איזה גאונים מרבותינו האחרונים מה בכך הא דאי שרשאין אף אנו לחלוק על האחרונים וגם לפעמים על איזה

ראשונים כשיש ראיות נכונות והעיקר גם בטעמים נכונים ועל כיוצא בזה אמרו אין לדין אלא מה שענינו ראות כמפורש בבבא בתרא דף קל"א עיי"ש ברשב"ם. כיון שאינו נגד הפוסקים המפורסמים בעלי הש"ע שנתקבלו בכל מדינותינו ועל כיוצא בזה נאמר מקום הניחו להתגדר בו וכרוב תשובות האחרונים שמכריעין בחדושים כמה דינים למעשה. אך אין להיות גם בהוראה וצריך למנוע כשאפשר אבל במקום צורך גדול וכ"ש במקום עיגון כעובדא זו ודאי מחוייבין גם אנחנו להורות אם רק נראה לנו להתיר ואסור לנו להיות מהעונים ולעגן בת ישראל או לגרום להכשיל באיסורין או אף רק להפסיד ממון ישראל. ועיין בגיטין דף ג' ענותנותו של ר' זכריה בן אבקולס החריבה את ביתנו שקשה למה אמר ענותנותו מה שייך זה לענוה ועיין במהר"ץ חיות דבר נכון וג"ז ממש כיוצא ומוכרחין אנו להורות גם למעשה כשנראה לנו בראיות ובהבנה ישרה ובפרט במקום עיגון כזה ולהציל ממכשול כזה.

והנה ראיתי עתה בס' נחל אשכול סי' ס"ה בענין חץ שכתב שלא כדברי דמוך שבאונה חוצץ וכל כך הוא פשוט אצלו עד שהקשה מזה על ראיית החכ"א ששן תותבת אינו חוצץ מהא שמתרת לצאת מזה שבמוך שבאונה נמי מותרת לצאת וחוצץ. וגם הביא שהקשה ס' גידולי טהרה מיוצאין באגד שעל המכה ודחקו לתרץ דאין דרך בשן ובאגד להסיר באופן לישאם בידה ורק מחמת הטבילה תסירם ותמתין מלהסירם עד שתבא למקוה וכן דחה דברי התשב"ץ שהביא ראייה דגומי און אין חוצצין מהא שכתב הרא"ש דמתרת לצאת דכיון שמכוסה בקשורו' אף בחוץ לא שקלא בדרך ורק בשביל הטבילה תמתין עד שתבא למקוה עיי"ש. ואני אומר רבותא ולמידתי דברי הראשונים כתשב"ץ והג"א ודברי החכ"א ופשטות הסוגיא שתלוי זה בזה בדברים כאלו שאינה טעם הוא וכי החשש הוא דוקא שמא תסירם קודם שתבא למקוה בעודה בדרך דלמה לה זה אף בחוטין שבראשה להסיר קודם דג"כ אינה מסירה אלא בשביל הטבילה וכל החשש הוא שמא אחר שתסירם במקום הטבילה לא תלבשם תיכף ותולידם ד' אמות או תביאם לביתה כמפורש בתוס' דעיקר מלבושיה שאף בחול אין דרך ללכת כלל ממקומה עד שתלבישם לא גזרו אבל בדברים קטנים יש לחוש שאין מקפידות אם אינן עליהן ורגילות הוא בחוץ כשמתיירין פעמים נושאות בידן עד ביתן ואי"כ מפורש שהחשש הוא שאחר שתסירם בבית הטבילה לא תלבשם תיכף ותביאם בידה ולא שתסיר בדרך קודם הטבילה שע"ז לא חיישינן כלל דלמה לה זה.

ערכות רבן נמליאל אומר חובה ר' יהושע אומר רשות אומר אבי הלכה כדברי האומר חובה ורבה אומר יהלכה כדברי האומר רשות. חז' מעשה בתלמוד ארז שבא לפני ר' יהושע אל תפלה ערכות רשות או חובה אומר ליה רשות כא לפני רבן נמליאל אל תפלה ערכות רשות או חובה אל תפלה אל תפלה ר' יהושע אומר ליה רשות אל תפלה עד שיבגסו בעלי תריסין לבית המדרש כשנבגסו בעלי תריסין עמד השאל ושאל תפלה ערכות רשות או חובה אל רבן נמליאל לרבי אבי הלכה כדברי ר' יהושע לאו אל הלא משמך אמרו ליה רבן נמליאל לרבי אבי הלכה כדברי ר' יהושע על רגלו ואמר אלמלא אצי חז' הוא מת יכול היה להכריש את המת ועכשיו שאני חז' הוא חז' האך יכול היה להכריש את החי והיה רבן נמליאל יושב הורש ור' יהושע עומד על רגלו עד שרגנו כל העם ואמרו לדוצפית התורגמן עמד ועמד אמר עד כמה נצטערה תיזיל בריה אשהך צערה בכבודת במעשה רח' צדוק צערה הוא נמי צערה רח' תעבורה מאן נקום ליה נצטערה לרבי יהושע בעל מעשה הוא נוקמיה רח' עקבא דילמא קניש ליה דלית ליה זכות אבות אלא נוקמיה לר' אלעזר בן עזריה דהוא רבם והוא עשיר והוא עשיר לעורא דהא רבם דאי מקשי ליה כפרק ליה והוא עשיר דאי איה ליה לפלוזי לבי קיסר אף הוא אול תפלה והוא עשיר לעורא רות ליה זכות אבות ולא מצי קניש ליה אתו ואמרו ליה ניהא ליה למר דלדיה ריש מתבתא אמר ליה איזיל ואימליך באנשי ביתי אול ואמליך בדביתו אמרה ליה

ע"כ. כל שאפשר לאדם להרחיק מן המחלוקת ראוי לו להרחיק, וכל שכן הגדולים ובני המעלה, וכל שכן הצבור. ואף כשהכרח מביאם לחלוק ולהעביר הנכבד משררתו אין ראוי להם ליתנה לאותו שבשבילו אירע לו דבר זה. אעפ"י שהוא ראוי לכך, מפני שבו יש למועבר חלישות הדעת יתרה. והוא שאמרו כאן מאן נוקים נוקמיה לר' יהושע הוה ליה בעל דבר, וכן מצינו במחלוקת של קרת * אמור אל אלעזר בן אהרן וירם את המחמתות, ולא רצה הקב"ה לומר כן לאהרן עצמו, כדי ללמד דרך ארץ בכך, אלא בוררים להם אחר גדול ותגון בכל דבר וממנין אותו, ומשמגוהו אין מורידים אותו בלא טענה אלא אם כן יסכימו להחזיר את הראשון, ואף בזה מניחים לו מקום להיותו חולק עמו בכבודו ולהיותו אצלו כעין שותף וחבר.

ל' חיים מאמר פל

ובברכות (כ"ז ב'). איתא, שבעה שהעבירו את רבן גמליאל מנשיאותו, משום שפגע בכבודו של ר' יהושע, לא מינו את ר' יהושע במקומו, משום שעל ידיו הי' המעשה, וכי שם המאירי, "שאע"פ שהי' ר"י ראוי להיות נשיא, לא מינוהו, מפני שיש לר"י בזה חלישות הדעת יתירה, וכן מצינו במחלוקת של קורח "אמור אל אלעזר בן אהרן וירם את המחמתות וגו'" (במדבר י"ז ב'), לא רצה הקב"ה לומר כן לאהרן עצמו, כדי ללמד דרך-ארץ בכך."

מאמר פל
כ"ז ב' דברות

הדברים מפליאים, בשלמא במעשה דר"י נשיא ישראל קדוש ה', היה על חז"ל לשקול מעשיהם בפלס ולחשוש לכך, אבל אלו מאתים וחמישים איש מקריבי הקטורת החסאים בנפשותם שחלקו על כהונתו של אהרן, ועליהם אמר משה "לכן אתה וכל עדתך הנועדים על ה'", ואשר אש ה' אכלתם, מה מקום יש לחשוש לכבודם ולצרות שלא "בעל המחלוקת" שלתם ירם את המחמתות?

ונלמד מזה שלא רק שיש לחוש לכבודו של ר"י נשיא ישראל, אלא אפי' אלו, שהיו בני מות ו"נועדים על ה'" אין כבודם תפס, ועונשם נמדד ונשקל בדקדוק נפלא, ולא ניתן להם אלא לפי חשכון מדוקדק זה, ואף שבמעשה זה נחרתו לדראון עולם על מזבח ה', מ"מ שאהרן עצמו ירם המחמתות ה' יותר משה שהגיע להם, ומנע הקב"ה את אהרן מזה, שאף בזמן שעבר אדם אפי' בדבר תמור מאד, ונענש בעונש גדול ביותר, לא הופסק כבודו לגמרי, ואין לתת לו כמלא נישא יותר משה שמגיע לו.

ל' חיים מאמר פל

ואיוב ט"ו) - מפיס ומנתח אותי על ירי רשעים שאינן אלא מקניטים: (לנ) אולי נסתה. כמו לולי, קצמים שאולי משמש בלשון לולי: גם אתכה הרגתי. הרי זה מקרא מפורסם והוא כמו גם הרגתי אותך, קלומר, לא העקבה בלבך קראתך על ידי, כי גם הרגתי: ואותה החיית. וקשה מפני שהקרה והקיימת, ולא יקלוק לעמוד בתוכחה - כמו שקתוב ויאמר לא - הרגתי, שלא יאמרו זו היא ששלקרה בלעם בתוכחה ולא יכול להשיב. שחם המקום על כבוד הבריות, וכן (ויק' כ'), והרגת את האשה ואת הבהמה, וכן את הבהמה הרגת (תה"ל): (לר) כי לא ידעתי. גם זה נגותו, ועל קרחו הורה, שהיא היה משפסם שידע דעת קליון, ופיו העיר לא ידעתי (שם): אם רע בעיניך אשובה לך. להתרים נגד המקום היא חשיבה זו, אמר לו הוא בעצמו צחי ללקח ואתה מלאך מבשל את דקרייו למעד הוא

ל' חיים

וכן מצינו בבלעם, שמיד לאחר שאנונו הוכיחה אותו, מתה, שלא יאמרו זו היא שסלקה את בלעם בתוכחה, ולא הי' יכול להשיבה, וחם המקום על כבוד הבריות (רש"י במדבר כ"ב ל"ג כ"ג מ"ד). בלעם היה אבי אבות כל הפחיתות שבעולם (עי' אבות פ"ה מ"ט, ובפ"י הר"י שם), אעפ"י שמשש לפגיעה בכבודו, המית הקב"ה את האתון. ואע"פ שאילו היתה האתון חיה, היה כאן "קידוש השם", כל רואה אותה היה אומר, זו שפתח ה' את פיה, מ"מ כיון שיש בהישרותה בחיים פגיעה קלה כפחות שכפחותים זה, חם המקום על כבודו והמית את האתון.

ואין הדברים אמורים דוקא בכבודו של הכלל כולו, אלא אף בכבודו של הפחות שבבריות, שכן מצינו (גיטין נ"ז א') אמר ר' אלעזר בא וראה כמה גדולה כחה של בושה, שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו, יעו"ש, הנה בושה זו אינה בושה של כלל ישראל, אלא בושה של יחיד, של בר קמצא שמשום כושתו לא נמנע מלהיות רודף על כל ישראל, ולמסור אותם למלך רומי, אף בושתו של אדם מושחת זה בוקעת רקיעים, והיא היא שהחריבה את בית המקדש ושרפה את ההיכל.

אתחלתא
דפורענותא עדיפא

הוכפלו בו צרות

פרק ד

וזאת תורת האדם, כל איש ישראל, אל יאמר בלבו ח"ו, כי מה אני ומה פחי לפעל במעשי השפלים שום ענין בעולם.

אמנם יבין וידע ויקבע במחשבות לבו, שכל פרטי מעשיו ודבוריו ומחשבותיו כל עת ורגע, לא אתאכידו ח"ו, ומה רבו מעשיו ומאד גדלו ורמו, שכל אחת, עולה כפי שרשה, לפעל פעלתה בגבהי מרומים, בעולמות וצחצחות האורות העליונים, (י)

הגהיה וקרוב לשמע, שגם זה בכלל כוננתם ו"ל באבות (ב, א) דע מה למעלה ממך. רוצה לומר, אם כי אינה רואה בעיניה הענינים הנוראים הנעשים ממעשיה, אבל תדע נאמנה, כי כל מה שנעשה למעלה בעולמות העליונים גבוהי גבוהים, הכל "ממך" הוא, על פי מעשיה לאן נוטים, על פיהם יצאו ויבואו:

ובאמת, כי האיש החכם ויבן את זאת לאמתו, לבו יחיל בקרבו בחיל ורצונה, בשומו על לבו על מעשיו אשר לא טובים ח"ו, עד היכן המה מגיעים לקלקל ולהרס בחטא קל חס ושלום, הרבה יותר ממה שהחריב גבוכדנצר וטיטוס.

כי הלא גבוכדנצר וטיטוס לא עשו במעשיהם, שום פגם וקלקול כלל למעלה, כי לא להם חלק ושרש בעולמות העליונים, שיהיו יכולים לנגע שם כלל במעשיהם. רק שבחטאינו נתמעט ותש כבכיכול פח גבורה של מעלה, את מקדש ה' טמאו כבכיכול המקדש העליון, ועל ידי פח ה'יה להם פח לגבוכדנצר וטיטוס להחריב המקדש של משה, המכון נגד המקדש של מעלה, כמו שאמרו רז"ל (איכה רבתי א, מג) קמחא טחינא טחינתא. הרי כי צונותינו החריבו נזה מעלה, עולמות עליונים הקדושים, והמה החריבו רק נזה משה.

וזהו שהתפלל דוד המלך עליו השלום (כתהלים ער, ה) "יודע כמביא למעלה בסכר עץ קרדמות", בקש שיחשב לו כאלו למעלה בשמי מרומים הרס, אבל באמת לא נגעו שם מעשיו כלל כנ"ל:

אמת חינוך משה י"ע

והנראה לענ"ד ונפקא מינה לדין גם כן, דארבע זמנות הללו מדברי קבלה אין נקבע להם יום מיוחד עשרה בטבת או חשעה באב וכדומה, רק הדברי קבלה הוא על אלו החדשים בטבת ותמוז ואב ומשרי מחוייבים להחשנות בהם יום אחד, אבל לא נתיחד יום מיוחד רק איזה יום שרוצה יוכל להחשנות רק באלו החדשים י"ו. וראיה לדבר דנפקא [וכריה ח, י"ט] אינו מטאר אבל לא באיזה יום כלל, רק אום הרביעי ויום החמישי ויום העשירי דהיינו החדשים אבל לא באיזה יום. ואצ"ל לך עוד ראיות ברורות בעזה"י. דהנה בראש השנה י"ח ע"ב פליגי ר"ע ורבי שמעון, דר"ע סובר אום העשירי היינו עשרה בטבת שבו סמך מלך בבל ורשב"י אומר זה חמשה בטבת שנאה שמועה לגולה וכו', וקשה דהם היו תיכף לאחר חורבן כידוע ומאי פליגי, פוק חזי מה עמא דבר ומה היו עושין ציית שני דאז היה ששון ושמחה בלחה יום היו עושין, וציית שני היו תנאים ציית שמאי וציית הלל ויתר מקבלי התורה והיאך שכחו הדבר. וגם שם מטאר דבתשעה בתמוז הוצקה העיר כמטאר ברמיה [נ"ב, ו] ואיך מתענין בשבעה עשר, ומתוך רנא דציית שני נחרב בשבעה עשר ב', ומוצא צמוס' שם ד"ה זה, וציית שני חמיר לן על כן מתענין ב"ו. ותמיה גדולה היאך יכולין אנטנו לעקור דברי קבלה שהוא כחורה הוה להו לקבוע גם י"ז ב', ואי משום דקשה על הגבור, מ"מ היאך יוכלו לעקור דבר תורה בקום ועשה לאכול ולשתות ושאר ענינים שהוא מדברי קבלה בשעת השמד ח"ו כמטאר בראשונים [רמב"ן בתורת האדם]. ועוד דר' יוחנן אמר [תענית כ"ט ע"א] אילו הייתי שם קבעתיו בעשירי ורבנן אחלמא דפורענחא עדיפא, והיאך אילו היה שם היה קובע בעשירי וכי מדידה הדבר תלוי הלא הוא מדברי קבלה כך היה ראונו יתברך וגזרת הכתוב הוא. ודאי הוא הדבר אשר דברתי בעזה"י, דהקבלה לא קבעה יום מיוחד כלל רק החדשים ובאיזה יום בחדש שרונים מתעמים, וכן ציית ששון

ויהי כאשר קרב אל המתנה וירא את העגל ומחולות ויתר
תשה וישלך מידיו את הלוחות וישבר אותם תחת
ההר, הענין, כי התורה והאמונה המה עיקרי האומה
הישראלית וכל הקדושות אשר וירושלים כו' המה פרטי
וסניפי התורה ונתקדשו נקדושת התורה, ולכך אין חילוק
לכל עניני התורה בין במקום בין בזמן והיא אה שיהי נאמי
ונחמיל [לכד מנות התלויים נארן] וכן הוא אה בין לאדם
הנציה שעבדוהים, משה איש האלקים להשפל שנשפלים,

מנדבר לא היה הדבור מתיחס למשה ולא תדמו כי המקדש
והמשכן המה ענינים קדושים בעצמם, תלילה, השייכת
אורה נחוד נניו, ואם המה כאלם ענרו נרית, הוסר מהם
כל הקדושה והמה ככלי חול נאו פריצים ויחללוה ושיטום
נכנס לקהיק חונה עמו ולא ניזוק, כי הוסר קדושתו.
ויותר מזה הלוחות מכתב אלקים, גם המה אינם קדושים
בעצם רק בשבילכם, וכאשר זנתה כלה נחוד חופתה המה
נחשנים לנצלי מרש ואין נהם קדושה מנד עצמם, רק
בשבילכם שאתם שומרים אותם. סוף דבר אין אום ענין
קדוש בעולם ויוחס לו העבודה והכניעה, רק השייכת שמו
הוא קדוש במזילותו המוחייבת ולו נאזה תהלה ועבודה,

לחות על השורש שלמות להם בשירת הלוחות, זה כי
לוחות ושברי לוחות מוכיחין נארון, ולהורות כי הראשונים
אשר מעשה אלקים המה כמשמעו הוא כנצודו עשאו,
רשיי, המה שצורים ולוחות שפסל משה המה השלמים,
להראות כי אין ננדרה קדושה בעצם רק מנד שמירת
ישראל התורה כפי רצון הנורא יתמש הקדוש, הנמלא
האמיתי, הנורא הכל יתמש חכרו. וכמעט עיז נכלל כל

ג' ארור ארור, ארור כל

והיינו דאמר רבי יוחנן אלמלא הייתי באומר סדור
לא קבעתיו אלא בעשירי וכו'. קשה לי הא על
כרחי הא דר' יוחנן דאמר קבעתיו בעשירי אחרובן בית
שני קאי דעליו אנו מחננין דאילו חורבן בית ראשון מאי
נפקא מינה מאי דהוה הוה וקרא חורבן בית ראשון
מיידי ואין לנו שום נפקא מינה משריפת בית ראשון
לחטיות שלנו על של שני אלא חטיות שלנו בשריפת
השני חלוי הכל. ויש לומר דודאי רובו של בית שני
בהשעה באב נשרף ועליו אנו מחננין מכל מקום נפקא
מינה נמי לדידן בהא דאמר רבי יוחנן אלמלא הייתי
באומר דור של חרבן ראשון קבעתיו בעשירי מפני שרובו
של אותו היכל נשרף והא דאמר בפרק קמא דריה (דף
י"ח) דבשאר למוות אם אין שמד ואין שלום ראו מחננין
רזו אין מחננין חוץ מהשעה באב דלעולם מחננין משום
דחופלו לרות והיינו חורבן הבית שנחרב פעמים בו כמה
שכתבתיו לעיל ולר"י דלא הויל בטר החללתא דפורעניות
אלא בטר רובו נמלא דלא הוכפלו בט"ב דעיקר פורעניות
של חורבן ראשון בעשירי היה ולר"י השעה באב שאנו
מחננין על חורבן בית שני נמי ברטון תליא כשאר למוות
דהא בו נמי לא הוכפלו :

תשובה ל

שלום וכ"ט ל"ג הכז האמריב שמועדים מ"ם גמן ר"י אב"ד דק"ק
גמנוענכד יצ"ח :

יקרתו הנימי עסק קמך לה"כ ואס"ב בקיביר נמך כי מעלה אן
עלי ואני איני פטי כווא למטר להס"ב ע"כ הקיביר יספיק
לקבור נ"כ ימנה לבנות מדש דמי צ"י חוזהא ונהיה לישול וכדושה
נצואר נ"כ פ"ק דב"ב ופ' בני המיר ואין אומר ואין דברים לחת מועם
לא הענין כן לה' אלקים רק מועם פשיעתא ומעם כל ועם דמי
בני ומיקות שומות הקדושים לא צריח לי לומר"י אשכנדי טבני" יד
קי רע"ז למחך ללורך תיקון הכא שאני נחרי נעווא חדא הכס אשכר
בנחמת מיריעה וסכא לא אשכר ותפיר איכא לומילך מנחמא המנחמי
ואה צומ' ע"ז ר"ד ע"ב ותבנה' סגור סהמ"י לא ידע וקאמו איס ויס
לי עמד כוזה רחמת לה' הארכה' צומקס אחר וגם פלוגתא אצ"י ורנא
צומקס ע"ז י"ג ע"ב הא דאצ"י ס"ל דהא וקרי דקך השמחה ורנא ס"ל
כיון ששש"י קן לכנרוו של סקדס דלא לית' ליה תקלה לא וקרי דקך
סמחה לכן דמק מועם דומי' כונניל מום צקדס' אצל כדן לומר וכן
לומר ללורך תיקון מועם ומחר אצל אן ר"ל דלכ"ע אפי' שלא צקדס' אצל
אסור ופליגי אי סייק לאו זה גם צדצר המעללל וכדעשוע חילוק זה
צומ"א ק"י קר"ב סק"ו נ"ס ונחמ"ם ז"ל הונני" צומהר"ם יראה דומי'י
להס"ב המעללל' ונ"ה"כ המענכד והוננר' זאת סקדס' אן צם מועם
לא הענין אצל לשבור המעלללים איס צ"י מועם לא הענין כדמוכה
בפסקה' ו"ח ע"א ובמסכת כ"ב ע"א ע"ם [ועיין לעיל ק"י ל"ב] אע"ב אצ"י
ורנא פליגי צה"ל ולכ"ע ללורך תיקון וכן פרי ונפטר היכי דל"א צענין
אחר וכמו דמוכה מנחמא שסקלו אכ"י ין ה"ל :

ועוד צם אחרת דנ"כ איכא צ"י מועם מלול סקדס' ויאלא למולין וסקדושה
אל על מועה שמועסי' קאל לבנות מדשה או על ע"ם ואצנים
ענבאלו כבר (מועם פשיעת) וכמוצואר נ"כ מנלה כ"ו ע"ב ונ"ה"י ד"ה
חלופי חצוני וכו' ונפלאות סדלתי ומינים רבים על סר"י אשכנדי סר"ל
דומי'י מנחמא כמי דחלול סקדס' לא סייק צומחא אצל מוצואר עס צומ'י
ע"ז כ"ב ע"ב דמקרא מלא וצאו צם פריצים וחללוה איכ אן רח"י מועם
לשמות סקדס' וחללי רחיותו למח"י דלא אום ס"ל לנ"ס סך קרא דחוק :
ודבר צענו צמידתי אחרתי צקוף העני' אר"י אי איכא חתם קבענא
צעשירי מועם שרבו של היכל צו נשרף וי"ל דלס ק"ל דנאו צם
פריצים נחללל כנאלא ומעללנו צו זריס צנו והליתו צו האם מיד ילא
לחללי כנאלא צעשירי נשרף צית חל ע"כ לא קבעתו צעשירי והנה צע"ז
כ"ב ע"ב ה"ל צע"ז מיי' ר"י צן שאלו מרבי יע"ם ועלי' סקדס' סך דנאו
פריצים י"ל עס ונ"ס חוספות מנלה ס' ע"ב ד"ה ונ"כ וכו' א"כ י"ל וכו'
וק"ל וכניל אני ליישב מה שנתקדקי' עס מנ"ל דלא כד ס' מועם דלמא
צ' המנע"ם סז אום צקבס לעקור ולא ארו לו וסב פ"א רלה לומר
כיון דלדתי אדתי ואחרתי דיל"ד הרי כשאל ע"ב צענת חל גם י"ז תוח
צענת (אם לא סקדס' ע"פ רח"י ועיבר תוח) וא"כ מ"ם לא צקס לומר
צ"י צתוח כיון דלדתי אדתי ואין לומר ס"כ וצ"י צתוח ארו בו חכמי'
ז"ל דהא אנו לא קיי"ל הכי אע"ב ל"ל צ"י צתוח לא ס"ל כיון דלדתי
אדתי דמי' גם י"ח תוח הוא צימיי המלרים ונש"כ ט' באב שושעבר
היום ליכא חיבול לנ"ד ונ"ח עד אחר התענית וע"כ אומר כיון דלדתי
אדתי כן ל"ל איכ ונכה דענדל קווייתא לא ס' דלי ק"ד רבי ס"ל עשירי
עדיף שרבו של היכל צו נשרף כמי דלא ארו לו עכ"ם למה יאמר כיון
דלדתי עסי מ"י צתוח וק"ל :

KINOT STUDY

1

אל יום שני כדלפני שהיה מיוסד על הכונה וקדושת יום ראשון כשי' מיוסד על
 ד' מינין: חדש שבקדושתו להעמיד מלך שישגין פלמטה והקליד יסוד כמ"ש מהר"ל
 וסיים בבונה ירחלים כליה ט"ן לכה לנחיש וי' ולכן החזיר הקינה שחזר הפלה
 שבת סוד מני שמתחלה כליה סמ"ך וחזום בסוף הקינה אלמנה והנה בקרוב"ן היא
 כחללה כבדכה מני לנרסה אלמנה חשע מליה יעיש וממלא זה הוא עכ"פ לאר שנה
 חס"ח לאלף כחשי' לבריאת עולם זה הוסף אחר מחשבי דורח המצוינים להגדיל
 כלב החורבן ולהסיף יתן עשס שכני עני יואר עחשע מליה להחירבן לכל בזמן
 הקליד אל סוף ר"ל כ"ס כמ"ס החש' סס כתיבה והא' הי' בזמן רבים בק'ומה קידס
 רבים הקדש שהרי רבי שלח לומר כלמסר כהשיר לה היעליס דף פ"ד
 פ"ב ורבים הקדש חסר היטור המסנה ערך מליהס שנה אחר החרק. והשג"פ
 בהקדמה כהב שפולס חסר המסנה קל"ט שיש אחר חרק כיה לכל לפי פ"ס
 סרפ"ס בהקדמה להכוח ה' החקס ע"י יחוק חנר היחלמי בקרוב שלש מליה
 שנה אחר החורבן ו"י יחוק מביד של רבים הקדש היה כמסלר שס ואלך יהיה מושן
 חסר המסנה עד חסר היחלמי קרוב לק"ס שנה לפי חשכס של הכפ"י פ. וסרילו אל
 סקליר ל"ס ר"ל כ"ס עכ"ס כחן שהיה מושן שמקדשים ע"ס הר"ל לא היה אחר מבי
 ורנא שכימסס ספסו פלקיס ע"ס ר"ל כמסלר כמבי"ס פיה מה"ל קידוש החדש
 והרי מהחרק עד החימה האלמוד כתי ער ר"ל לא עמד אפי' ת' פ"ס כפי פ"ס
 סרפ"ס סס בהקדמה ערב לפי חנר סלפוד כנלי כמו מליה שיש אחר שחירב ר"י
 היחלמי ואלך אחר סקליר ללפין חשע מליה וחד אלף שנה כמססר הוסף אחר
 המסלר חשע:

י' אדני, ששתי תפסתה, ופי יגיד תהלתך:
 ב' ברוך אתה יי, וברוך הוא וברוך שמו (Cong.) אלהינו ואלהי אבותינו,
 אלהי אברהם, אלהי יצחק, ואלהי יעקב. האל הגדול, הגבור
 והגורא אל עליון. גומל תפדים טובים וקונה הכל, חוכר תפדי
 אבות. ומביא גואל לבני בניהם, למען שמו באהבה: מלך
 עוזר ומושע ומגן.

פ"פ א"ב מחומש עד אה"ב
 חתום בפלמים אלעזר בירבי קליר
 Cong.) אלאבין ביום מלך, על חצי גרני. אלאסמה כל-ששה, מענות בגרונני. אלאם
 כל-פה, כי לא שף חרונני. אלאבין חשע מאות, ועוד, פילא ד'ס ב'ן גרני. אלאבין
 חברונני אשר חרונני. איכה יעמי בקראי, נמר גרונני: Reader גרונני, אלאשית צחיקה,
 אם-אמן את-דבך. אלאויק כמו נאפה בגינך לנגנך. ואתנה צמידים על-תבך.
 ורביד על-גרונני:

ברוך אתה יי, (Cong.) ברוך הוא וברוך שמו) מגן אברהם (Cong) אמן):

ש"כ, "מן ומקום ר' אלעזר הקליר..."
 זכורי הדברים (תק"פ), נ"ז, ס' 100

4) עיון הערה סלמי זר: ומה שלם פולחן נעל ל"יה על זרכות לומר שהחלת
 חשע מחות ועוד. בקרונות נה' נוסף מחות חכס מחות, מנגד סנחריס
 דניי המיעטן סס כהפריס נלי מחות זס, סנס גס המחמר סשני ספנחנר בהערה
 הסוולס והיח בקינס המתחלת לך ס' סננסס ערס ענחור ב"כ מססר מת'ק תומן
 סחרנן. ונתחמר זס סשני ירנא ענד יומר חווק נילא פורספ סוח, סחס נממסר
 יסיו סרנכיס ספריס ונלחי סננלס על יער'ס. וסנחון כ"ר ז"ל בהקדמה מחזור
 קרנן סהרן כחנ סנפירוס סר'ס זן פל חחער כ"י סנחנח חול, כחונ אלף ועוד
 עמקוס חשע מחות ועוד, ויעוד נסס סרלונ'ן נחקוס אחר ססוסף חססר כוס מדונ'
 נחחנר סנחון ססיוטן סו' בן ועכסיו פיס וחר חולף רלחי לומר חלף ועוד ע"כ,
 סנס יודס סרלונ'ן עכ"ס סלסניו סו' כחונ ע' מחות? וחסן לוחוק ולומר ססו' כחונ
 ענד חססר יוחר קדוס, וחוס סוקר חסריו עד ע' מחות, סלח נמלח זכר להססעוה
 סיוטו סקליר כחון קדוס כ"כ עד סכנר ינסוס ססוסריס מעלסס, ולפי דנניו ז"ל
 עוד ססנשו נסני סמקומות, וזס כחוק מחד. ועוד ינחור לקתן (סערס 7) מרלחי
 אחרת סלח סו' חו סקליר למני רנ סדילח גלון, וח"כ סני סמספריס סל חשע מחות
 גלי ססק חוור נכתנו ולא ססוסריס מחוחוס.

2

Orot HaTechiva 26, Rav Kook

מאמיו הוא העם פלו, שאין גלות עוד אחר הנהאלה ההולכת ומתחלת שלפנינו, ואמנתו העמקה הזאת היא בעצמה רב קיומו היא, סוד ד' נגלה במהלכו ההיסטורי, והפס רת העתיקה מעידה על אור נשמתו הפפרת את עצמה ואת כל יחוסי מארעותיה עד דור אחרון, דור צופה לישועה קרובה.

←

3

The entire people believes that there will be no more exile after the redemption that is presently commencing and this profound belief is itself the secret of it's existence, the mystery of God reveled is its historical saga and the ancient tradition attests to the light of its soul that recognizes itself and the entire genealogy of events until the last generation, a generation longing for imminent salvation.

4

מספיקות כבר הצרות. אולם תנאי אחד הועמד: כי רצו עבדיך את אבניה.
 חשכתי שזוהי חובתי לומר לכם.
"רכותי, אל תיראו, אל תפחדו ואל תערצו, לא יבוא צר ואויב בשערי הארץ.
 לבי אומר לי כך, וזאת אני יכול להבטיח לכם כפה מלא — שלא יבוא האויב
 בשעריה של ארץ-ישראל, הארץ הקדושה. כמו שכתוב: וגנותי על העיר הזאת
למעני ולמען דוד עבדי. ניבאו לנו שני חורבנות. הם היו כבר חורבן שלישי לא
יהיה עוד. והשגחה העליונה עזרה לנו בכנין הארץ, ואני ערב לכם שהארץ
 תישאר לפליטה.

פארק", וספגה לתוך מטפחת-המשי שכידה את הדמעות שהציפו את עיניה.
 הרכנית ידעה כי בדרך-כלל נשמע הרב הרצוג לעצותיה הנכונות. אבל הפעם
 חשה כי עליה להסכים להחלטתו הגורלית.
 כל הנסיונות להשפיע על הרב הראשי שלא להפליג בים ולהתעכב בין כה וכה
 באמריקה היו לריק, הידיעות כי צבאות גרמניה ואיטליה פורצים לעבר מצרים
 ומתקרכים יותר ויותר לארץ-ישראל הגבירו בו את הרצון לשוב מהר ככל
 האפשר לירושלים עירו. הוא חזר והדגיש כי הוא אמנם מאמין באמונה שלימה
ש"חורבן שלישי" לא יהיה: "צר ואויב לא יבוא עוד בשערי ארץ-הקודש"; אבל
בשעה חמורה וגורלית כזאת ליישוב היהודי בארץ-ישראל — הוא חש חובה
לעצמו להיות עם היישוב ובתוך היישוב. ושוב הזכיר גם את חששו מפני חילול-
 השם, שדבר היעדרו מן הארץ — בשעה כזו — עלול לגרום.

עדיין הצרפתים, השתררה רוח פרו-גרמנית שהייתה מתואמת עם המדיניות
 שאותה נקטה ממשלת וישי הצרפתית לאחר כניעתה של צרפת לגרמנים.
 פרשנים מדיניים וצבאיים דיכרו גלויות על האפשרות שהצבא הכריטי ייסוג מן
 המזרח התיכון עד לשערי הודו. נחגלחה סכנה מוחשית שהגרמנים יכבשו את
 ארץ-ישראל.

מוסדות-היישוב תכננו דרכים כיצד לקבל את פני הפולש הגרמני.
 בהתייעצויות סודיות של ההנהגה דובר על הפיכת הרי-הכרמל ל"מבצר
 אחרון" — מעין "מצדה" של יהודי ארץ-ישראל. כרחובות ירושלים החלו
 מתהלכים אנשים ונשים בעלי חזות תמוהה שקראו בקול פרקי תנ"ך. הרכנות
 הראשית גזרה לקיים צום וחפילות. מקובלים ויודעי ח"ן ערכו "תיקונים"
 מיוחדים ליד קברות-צדיקים. אווירה של ערכי-חורבן שלטה בכל.

הרב הראשי היה שותף כאותם הימים גם להתייעצויות הסודיות של ראשי-
 היישוב, ומצד שני פעל גם לעורר את העם כציון ל"תשובה אשר תקדם את פני
 הרעה". קריאותיו לציבור היו מעתה עוד יותר נרגשות מאשר כרגיל. הן דבריו
 שבעל-פה והן בכרוזיו הכתובים הורגשה חרדתו לקראת הבאות. הוא לא העלים
 את המתרחש בלבו וכמחשבותיו לנוכח האפשרות כי הנאצים יכבשו את ארץ-
 ישראל, דבר שנראה מוחשי יותר מיום ליום.

ברם, דווקא כאשר הסכנה הלכה וגברה, והידיעות מן החזית החמירו וזרעו
 ייאוש על-פני כל היישוב היהודי בארץ-ישראל — יצא הרב הראשי בקריאה
 לציבור שעוררה השתוממות. בכרוז שפרסם ברכים כתב: "אני קובע ככל חומר
 האחריות המוטלת עלי בשעה זו ומצהיר ברכים כי צר ואויב לא יבוא בשערי
ארץ-ישראל. מקובלים אנו כי לאחר שני החורבנות — חורבן בית ראשון וחורבן
 בית שני — חורבן שלישי לא יהיה. הדבר ברור לגבי, ואני אומר אותו מתוך
 אמונה שלמה".

כא להשיח באוזניו את חומרת-המצב ולדון עמו ברכים שאולי אפשר יהיה
 להציל על-ידן את ירושלים מחורבן ומהרס. אבל הרב הרצוג חזר והצהיר גם
 בפגישה זו כפי שכבר אמר כמה וכמה פעמים: "חורבן שלישי לא יהיה. אנו
 ננצח במערכה הזאת. אין לי כל ספק כי ננצח. כאשר עמדתי על חורבות גיטו
 ורשה לפני כשלוש שנים, וראיתי מה שחוללה השואה — כבר אז נעשה לי ברור
 כי ככך לא נסתיים הדבר. העולם מתנהל בחשבון. ידעתי כי עברנו את חכלי-
 המשיח, ומעתה עלינו לחכות לגאולה. עכשיו כבר רואים אנו סימנים של גאולה
 ממש".

26

שני: (וע) צום הרביעי. צום של תמוז שהוא רביעי להדשים: צום החמשי. של אב: וצום השביעי. שלשה בקשרו שבו נהרג גדליה: וצום העשירי. של טבת: (כג) עשרה להדשים. משכשים לשון הדו שבע מלות לכל כפף ובקף הרי לך' כנסי העליות אלפים ושמתי מל': (א) בארן הדרך. הרש רבו יהודה בר אלפאזי זה משה שהוא חד לעבדיו ורך לישראל אחר לו רבו יוסי בן דורמסקות ויהיה כריכי עד חתי אלה משיח עלונו אף הכתובים משה אלו עלי שמים וארץ שאני מהמק ועם מקום שמי מדרך ומה אלו מקום דמסק מניחתי עתידה ירושלים להיות מנעת עד מהק ואין מניחתי אלא ירושלים עגלמחז זאת מניחתי מדו עד (תהלים קלג) א"ל ומה אלו מקום ויבנתה שיר על קלה אחר לו שאין עמודה לזו

5

לכ השמע כי אינו היום הראשון כי בקצור הוא חדשים ומודיעים ואין טענה חמלת ויראשק חדשים כי הם חדש ויכן ומקור שם שלת חדש כחדש ומדברו קבלה נקבל יויום שמתקם ונמולדיכם ויראשק חדשים אם כן נהרג גדליה נראש השנה על כן קצטוהו ציום השלישי או קיבלו ככה מפי האבות בקדושים. וצום העשירי כתוב ביוחאל כתוב לך את שם היום והנה חכמיו ו"ל היותו צום השביעי ועשירי כאשר היו למנוס ובעבו כי צ"ו בתמוז נהרגו הכהנים בבית הסס וה' דברים קרונו בו קבטו כחשנות ולא כטרוח על הצויר להענות בקשיו וצום חשנה באב נלמד' וירושלם גם כשעם השנה גם כשרף בו בבית הראשון קצטוהו ולא כצור הכתוב תענית אסתר וכבר עבר זמן אחרות כי

צבאות עמי דקיקר: ים צבין אבד י צבאות צוקא רביעאה וצוקא חבישאה וצוקא שביעאה וצוקא עשיראה יהו לבית יהודה קבע ויהודה וצוקא צבין וקישא ושלמא דהיא: צבין אבד י צבאות עזר דיתון עסקין ויהבי קריון

מנה חינוך
לצוה יע

6

והנראה לענ"ד ונפקא מינה לדין גם כן, דארבע זמנות הללו מדברי קבלה אין נקבע להם יום מיוחד עשרה בטבת או חשנה באב וכדומה, רק הדברי קבלה הוא על אלו המדשים בטבת ומזו ואז ומשיר מחוייבים להמענות בהם יום אחד, אבל לא נמייחד יום מיוחד רק אחיה יום שרובה יוכל להמענות רק באלו המדשים. וראה לדבר דבנפסוק [זכריה ח, י"ט] אינו מבוחר אחיה יום כלל, רק צום הרביעי וצום החמשי וצום העשירי דהיינו המדשים אבל לא באחיה יום. ואבאי לך עוד ראיות ברורות בעוה"י. דהנה נראש השנה י"ח ע"ב פליגי ר"ע ורבי שמעון, דר"ע סובר צום העשירי היינו עשרה בטבת שבו סמך מלך בבל ורשב"י אומר זה חמשה בטבת שנהא שמועה לגולה וכו', וקשה דהם היו חיבף לאחר חורבן כידוע ומאי פליגי, פוק חזי מה עמא דבר ומה היו עושין בבית שני דאז היה שאון ושמהה באחיה יום היו עושין, ובבית שני היו מנאים בית שמאי ובית הלל אחר מקבלי המורה והיאך שכתו הדבר. וגם שם מבוחר דבמשהה בתמוז הונקעה העיר כמבואר ברמיה [נ"ב, ו] ואין מחענין בשבעה עשר, ומתוך רבא דבית שני נחרב בשבעה עשר בו, ומונח בחוס' שם ד"ה זה, ובית שני חמיר לן על כן מחענין ב"ו. וממיה גדולה היאך יכולין אנתו לעקור דברי קבלה שהוא כמורה הוה להו לקבוע גם י"ז בו, ואי משום דקשה על הצור, מ"מ היאך יוכלו לעקור דבר מורה נקום ועשה לאכול ולשמות ושאר ענינים שהוא מדברי קבלה בשעת השמד ח"ו כמבואר בראשונים [רמב"ן בחורח האדם]. ועוד דר' יוחנן אמר [מעניח כ"ע ע"א] אילו הייתי שם קבעתיו בעשירי ורבנן אחמלתא דפורענחא עדיפא, והיאך אילו היה שם היה קובע בעשירי וכי בדידיה הדבר חלוי הלל הוא מדברי קבלה כך היה ראונו ימתך וגזירת הכתוב הוא. אלא ודאי הוא הדבר אשר דברתי בעוה"י, דהקבלה לא קצעה יום מיוחד כלל רק המדשים ובאחיה יום בחדש שרואים ממענים, וכן בימי שאון

362 בסף משנה זמנים. הלכות תעניות פרק ה סגיד משנה

ושמאל אחר אף של ורד והדם אחר אכל טהא של קיס ואל פילה, וספק הרמזים כשמואל ואי יודע למה דהא ק"ל כבז בליטורי עכ"ל. ולא דק דהא רבנו אף בשמואל לא ספק דלשמואל של קיס ואל פילה מיאב ערי ואלע דבנו כבס סאס לאסור ולא חילק. וסמוח המוש דבנח' כהר פלוגתא דרב ושמאל אמר' ותי אמר אף של קיס ואל פילה אבד וכן מצינו בחתומיה, וספק חלוי משום גדול מרב ושמאל היה:

רשאי דוא לשלון למלון ללקטן ולתפרון כמין סולמית: י"ח אינה הולך ובא לירושלים הולך ובא [!] חוץ שלשים יום אינו קורע קרע אחר. ואם לאחר שלשים יום חוזר וקורע: י"ח כל הצומעת האלו עתידים ליבטל לימות המשיח. ולא עוד אלא שהם עתידים להיות יום טוב וימי ששון ושמחה שנאמר בה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמשי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמערדים טובים ודאמת והשלום אהבו:

סליק הלכות תעניות

7

סליק הלכות תעניות

האמת והשלום אהבו

רמב"ם פ"ה - י"ט מתענית וז"ל, כל הצומות האלו עתידים לבטל לימות המשיח, ולא עוד אלא שהם עתידים להיות יום טוב וימי ששון ושמחה שנ' כה אמר ה' צבקות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים, והאמת והשלום אהבו, עכ"ל הרמב"ם. וצ"ע למה ציטט סוף הפסוק של האמת והשלום אהבו. ואמר הגר"מ ז"ל דשיטת הרמב"ם הוא דהא ריבטלו ה' צומות הוא רק לימות המשיח, ובזמן בית שני התענו בט"ב לפי הרמב"ם, ועיין מש"כ בפי' המשניות להרמב"ם במס' ר"ה, ורק לימות המשיח והגאולה השלמה אז יהי' זמן של שלום, ולפי הרמב"ם יהיה ממש ימים טובים חרשים וזהו הנחמה שלנו, וזהו דלא כמו רש"י ותוס' ששלום הוא בזמן של בית שני. ונראה לרמ"ס ז"ל דהוכיח הרמב"ם שיטתו מהפסוק של והאמת והשלום אהבו, דאיתא במדרש רבה בראשית פ"ח - ה' דאמת אמר אל יברא וכולם דוברי שקרים, וכך שלום אמר אל יברא וכולו קטטה, ולקח הקב"ה אמת והשליכו ארצה, דמידות אלו סותרים לבריאת העולם וצריכים להתעלם מהם בזמן הזה, דאם מקפידים לגמרי על האמת והשלום אין העולם מתקיים, אבל לימות המשיח ויהיה מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, ויהיה שלום בעולם ויתקיים האמת והשלום אהבו לימות המשיח, וכ"ז הוא רק בימות המשיח, ומזה הוכיח הרמב"ם דהנביאים ענו להם דמתי יהיה התענית לששון ולשמחה רק לימות המשיח.

8

רמב"ם פ"ח

על ששה חרשים השלוחין יוצאין כו' : (דף יח)
 העדת העדות בראיית הלנה אינו אלא בירושלים. ומירושלים היו בית דין שלוחין הסלוחין לכל הארצות כמו שיתבאר. ובבית שני לא היו מתענין לא עשרה נסבת ולא שבעה עשר נחמוז אלא מי שהיה רוצה מתענה ומי שלא היה רוצה לא היה מתענה ומפני זה לא היו יוצאין על עבת ועל חמוז אמר הסם יחברך [זכריה ח] כה אמר ה' [לנבואות] לום הרביעי ולום החמישי וגו' נראה כמי שנתן בידם הבחירה רלו מתענין רלו אין מתענין ולום הרביעי הוא י"ז נחמוז כי חמוז החדש הרביעי. ולום החמישי תשעה בלב שחול בחדש החמישי. ולום השביעי לום גדליה. ולום העשירי עשרה נסבת לפי שהוא בחדש העשירי ואע"פ שהיה הראשון בידם שלא להתענות בשבעה בלב כמו שזכרנו היו מתענין בו מפני חפיפת מיני האבל שאירעו בו כמו שיתבאר בתענית. וחמרו על אלול מפני ראש השנה כי אלול על הרוב עשרים ותשעה יום וכשידעו ראש חודש אלול ידעו ראש השנה ברוב השנים והיו יוצאין על תשרי לידע ראש השנה נאמת לפי שאפשר שיהיה אלול שלשים יום :

9

מדרש בראשית פר' ח סי' ה רבה

ה. אמר רבי סימון בשעה שפא הקדוש ברוך הוא לבראת את אדם הראשון נעשו מלאכי השרת פתים פתים וחבורות חבורות מהם אומרים אל יברא ומהם אומרים יברא ה' הוא דכתיב (תהלים פה, יא) 'חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו' 'חסד' אומר יברא שהוא גומל חסדים ואמת' אומר אל יברא שפלו שקרים 'צדק' אומר יברא שהוא עושה צדקות 'שלום' אומר אל יברא דכלה קטטה מה עשה הקדוש ברוך הוא נטל 'אמת' והשליכו לארץ ה' הוא דכתיב (דניאל ח, יב) 'ותשלף אמת ארצה' אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבוץ העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסיה שלך תעלה אמת מן הארץ ה' הוא דכתיב (תהלים פה, יב) 'אמת מארץ תצמח' רבנן

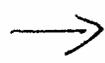
10

226 כח
11

כח [כח] : עטנו . המהרה וכו'
ממנו את עדים [אשר זה נוס']
מה מוכר : כבודו פקדו . המהרה
כמו והפלו את עדים מה מוכר :
ופסד יקח . הונו עדין נכון להם לה
האלה לכן כבודו כבודו (אויב כח) והוא
היה קרין עדין עטנו : פשוט וכו'
לשמוס . מוכרין לעשות קודם שיש
ולא כדרך שאלו עבדים שמועטים
תחלה את המוכר לודע אם יוכלו
לקבל עושה הם לאו : פשוט קודם
לפלו . קד דעו והלך משלה
אילנות המנוט פירותיו קודם לעלו :
אזכרה דידם . אכזרית ידיו :
וקל מין כסו . היה מעטו כגילו
ואינו מוכר קודם : פסל
פיו . נמנה : דקדמיטו טופיטו
לאורניטו . קודם שמועטים אלה
היה קודם ואלו חוכם לעמוד
בה קנהם עושים לקוימה :
דמקן

מיתה בראשית יאמר להם אב ישראל
מקבלים תניהו אתם מתקיימן אם לא
אני יהיה ארכם לחיות יחיהו ויהי
סימא יעשה שחקיימו ישראל נעשה
לעמקו באי ששים דביא של מלאכי השרת
לכח אלה יאמר מישראל קומו לו שני
כדום אלה מננה נעשה יאמר מננה נשמע
ימן שישא ישראל יהיה מאת יעשהם
יבוא מלאכי ישראל יפיקום שנאמר
ויהנעלו בני ישראל את עינים מהר הירב
א"י המא בה הנינו בדרוב בעני כהרוב
פדיו בדרוב מעני כדאמין בדרוב פדיו
כדכום והנעלו בני ישראל עני א"י יתנו
ובלוי ובה משה ימלו דמקד ליה ומשה
יקד את האהל אמר ה"ל עתיד הקב"ה
לוארניטו . קודם שמועטים אלה
היה קודם ואלו חוכם לעמוד
בה קנהם עושים לקוימה :
דמקן

שני נהרם . עז יד זה לשיקד
כעול מה קין עיה פשו :
יךדן קוד ריפוא . מוכריו והנעלו
דיום תהי וימני ויש ספרים
שכתוב בהן כדודא וינעט לא נאמר
אלא והנעלו יואעזי ונעולס מדה
כדכום המדה פורענית הכל נמו
כדום ה"ל כמלך סע דום קודם עני
כדום והנעלו הכל לא ה"ל כח
ס' חם נהרם אלה :
פריו קודם לעלו . הקדש כ"ח
כדיו אל חוזהם שכל כשאר
אילנות ומפרט דקפוח היט אלהו
ודם חקך דקפוחים מהרמקין כדכדכא
דלחמיה וזהו פשו קודם לעלו
מה כלין משנה לשנה ואמר מה
עמקן עניו של אהרן ויכלן ענין
אחרים היו פשו קודם לזהם עלים חך
תחם שמכין קודם כפוח עניו היצר
דכדכא קודם לא נעשו ישראל לפוח
אלא הקב"ה כדכדכא כן יהי כן
המניס וקדא דכיו אלק כשפוחים
(כ"ד ז) אה ליה לאחיו עני :
ולא

החלם ק
ס' סוויט
[מסעות קט]

קול ואמרה להן מי גילה לבנו רוחו שמלאכי השרת משהמשין בו דכרוב
ברבו ה' מלאכיו נבזרי כה עישי דברו לשמוע בקול דברו ברישא עישי ודבר
לשמוע א"ר המא ברבו הנינו מ"ד כתפיה בעני העיר וגו' למה נמשלו ישראל לחמה לומר לך מה תפוח זה
פשו קודם לעלו אף ישראל הקדומו נעשה לנשמע התוא צדיקו הרוייה לרבא דקא בעיין בשמינתא ויתבה
אצבעתא דידה תתוי כרעא וקא מייץ בהו וקא מבקן אצבעתיה דבא *א"ל עמא פוזא דקדמיתו פומיבו
לאודניטו אכתי בפהותייכו קיימיתו ברישא איבעו' לכו למשמעי אי מצית קבלתו ואו לא לא קבלתו א"ל אנן

בשלישה פרקים פרק רביעי תענית כו :

מנחה ונעילה דכל יומא שמי ביה שבתו גזרו רבנן . אפילו
ביומא דתענית לית ביה שבתו וקסא דהכא משמע
דמנחה שייכא שבתו ובש"ק דשבת (ד' י . וס) קלאמר כדודא
דמנחה לא שייכא שבתו וי"ל דהא דקלאמר הכא דמנחה לא שייכא
שבתו ר"ל לגבי ערביה שבתו
דמנחה לאו כלום (לגבי שבת) דודת
שמי שבתו ערביה (ויבר) ממנחה
אבל לטולס מנחה שייך שבתו
לגבי שבתו ומוסף :
ומאן דלאר טהו אורזי כמו לא
שריקן . פירשט בפ"ק
דלגא השנה (ד' סו ד"ל וז) :
והארנא יהו עמלא דרפי
כהו ידויה כמנחה
(י) סוף לשקיעת החמה . ולקד
לא כהו הכא עמר נשאת כפיס
כמנחה כיוס הכפרים לפי שהמללן
מנחה כבוד היום גדול אבל כמנחה
בשאר תעניות יש נשאת כפיס
אבל מכל מקום כמנחה כיוס
הכפרים יש נשאת כפיס :
או

נשכרו ה' מלאכיו נבזרי כה עישי דברו לשמוע בקול דברו ברישא עישי ודבר
לשמוע א"ר המא ברבו הנינו מ"ד כתפיה בעני העיר וגו' למה נמשלו ישראל לחמה לומר לך מה תפוח זה
פשו קודם לעלו אף ישראל הקדומו נעשה לנשמע התוא צדיקו הרוייה לרבא דקא בעיין בשמינתא ויתבה
אצבעתא דידה תתוי כרעא וקא מייץ בהו וקא מבקן אצבעתיה דבא *א"ל עמא פוזא דקדמיתו פומיבו
לאודניטו אכתי בפהותייכו קיימיתו ברישא איבעו' לכו למשמעי אי מצית קבלתו ואו לא לא קבלתו א"ל אנן

מנחה ונעילה דכל יומא שמי ביה שבתו גזרו רבנן . אפילו
ביומא דתענית לית ביה שבתו וקסא דהכא משמע
דמנחה שייכא שבתו ובש"ק דשבת (ד' י . וס) קלאמר כדודא
דמנחה לא שייכא שבתו וי"ל דהא דקלאמר הכא דמנחה לא שייכא
שבתו ר"ל לגבי ערביה שבתו
דמנחה לאו כלום (לגבי שבת) דודת
שמי שבתו ערביה (ויבר) ממנחה
אבל לטולס מנחה שייך שבתו
לגבי שבתו ומוסף :
ומאן דלאר טהו אורזי כמו לא
שריקן . פירשט בפ"ק
דלגא השנה (ד' סו ד"ל וז) :
והארנא יהו עמלא דרפי
כהו ידויה כמנחה
(י) סוף לשקיעת החמה . ולקד
לא כהו הכא עמר נשאת כפיס
כמנחה כיוס הכפרים לפי שהמללן
מנחה כבוד היום גדול אבל כמנחה
בשאר תעניות יש נשאת כפיס
אבל מכל מקום כמנחה כיוס
הכפרים יש נשאת כפיס :
או

12

שאלין *שאלא לבייש את מי שאין לו (י) כל הבלים טענין מבילה ובנות
ירושלים ויצאות הגלות בפרטים ומה היו אימרות בתיר שא נא ענין ודאח
מה אתה בורר לך אל תתן ענין בני תן ענין במשפחה *שך תתן והבל
הויפי אשה וראת ה' היא תהלה ואמר *הו לא מפרי ידוה ויהלית בשערים
מעשה וכן הוא אמר *נאניה ונאניה בנות ציון במקל שלמה בעשרה
שעשרה לו אמר ביום התננתו וביום שמחת לבו ביום התננתו זה מן תתה
וביום שמחת לבו זה בני בית המקדש שיבנה במרתה בימינו : גמ' בשלישה
פרקים בשנה כהנים נשאין את כפיהם כ"י : תענית ומעמדות מ' איכא

מסורת
הש"ס

מסורת
התורה
הבית

הלכות ראש חודש סימן תכח

כסדרן או חסרים : ב * אלו הימים (ג) * שהוקבעו בהם ר"ח ולא כזולתם ניסן אגה"ז אייר בגה"ז
סימן אגד"ו תמוז אגה"ו אב בדו"ז אלול אכד"ו תשרי בגה"ז (ד) מרחשון גדו"א כסליו א"ב ג"ד
ה"ו טבת אכגד"ו שבט בגדה"ז אדר זכד"ו (וענינו אלך הלאשון דה"ו ושני דו"ו) : ג * סימן לקביעת
המועדים א"ת ב"ש ג"ד ד"ק ה"ץ ו"פ פירוש ביום א' של פסח יהיה לעולם ת"ב וסימן על מצות ומדרורים
יאכלוהו ביום ב' בו שבועות וביום ג' בו ר"ה ביום ד' בו קריאת התורה (ה) שהוא שמחת תורה ביום ה' בו
צום כפור ביום ו' בו פורים שעבר : ד' ילעולם קורין * צו את אהרן קודם פסח בפשוטה ומצורע
במעוברת חוץ (ג) (ו) מכה"ח מעוברת (וה"ש מעוברת) שקורין אחרי מות קודם הפסח * ולעולם קורין

13

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם ונתתי
 גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פרו: והשיג
 לכם דיש את בציר ובציר ושיג את זרוע ואכלתם לחמכם לשבע
 וישבתם לבטח בארצכם: ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין
 מחריד והשבתי חיה רעה מן הארץ וחרב לא תעבר בארצכם:
 ורדפתם את איביכם ונפלו לפניכם לחרב: ורדפו מכם חמשה
 מאה ומאה מכם רבבה ורדפו ונפלו איביכם לפניכם לחרב:
 ופניתי אליכם והפריתי אתכם והרביתי אתכם והקימתי את
 בריתי אתכם: ואכלתם וישן וישן מפני חדש תוציא: ונתתי
 משקני בתובכם ולא תגעל נפשי אתכם: והתהלכתי בתובכם
 והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם: אני יהוה אלהיכם
 אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים מהית להם עבדים ואשבר
 מטת עלכם ואולד אתכם קוממיות:
 ואם לא תשמעו לי ולא תעשו את כל המצות האלה: ואם
 בחקתי תמאסו ואם את משפטי תגעל נפשכם לבלתי עשות
 את כל מצותי להפרכם את בריתי: אף אני אעשה זאת לכם
 והפקדתי עליכם בהלה את השחפת ואת הקדחת מכלות עינים
 ומדרכת נפש ורעתם לריק ורעכם ואכלו איביכם: ונתתי פני
 בכם ונגפתם לפני איביכם ורדו בכם שנאיכם ונסתם ואין רדף
 אתכם: ואם ער-אלה לא תשמעו לי ונספתי ליסרה אתכם שבע
 על-חטאתיכם: ושברתי את גאון עיכם ונתתי את-שמיכם
 כפרזל ואת ארצכם כנחשה: ותם לריק כחכם ולא יתן ארצכם
 את יבולה ועץ הארץ לא יתן פרו: ואם תלכו עמי קרי ולא
 תאבו לשמע לי ונספתי עליכם מכה שבע כחטאתיכם: והשלחתי
 בכם את חית השדה ושקלה אתכם והכריתיה את-בהמתכם
 והמעשיה אתכם ונשמו דרכיכם: ואם-באלה לא תנסו לי
 והלכתם עמי קרי: והלכתי אף-אני עמכם בקרי והייתי אתכם
 גם-אני שבע על-חטאתיכם: והבאתי עליכם חרב נקמת נקם
 ברית ונאספתם אל-עריכם ושלחתי דבר בתובכם ונתתם
 ביד-אויב: בשברי לכם משה-לחם ואפו עשר נשים לחמכם
 בתנור אחד והשיבו לחמכם במשקל ואכלתם ולא

14

תשבעו: ואם-בזאת לא תשמעו לי והלכתם עמי
 בקרי: והלכתי עמכם בחמת-קרי ויסרת אתכם אף-אני שבע
 על-חטאתיכם: ואכלתם בשר בניכם ובשר בנותיכם תאכלו:
 והשדתי את-במתים והכרתי את-חמניכם ונתתי את-פגריכם
 על-פגרי גליליכם וגעלה נפשי אתכם: ונתתי את-עריכם חרבה
 והשמתי את-מקדשיכם ולא ארית ברים ניהחכם: והשמתי אני
 את-הארץ ושמו עליה איביכם הישבים בה: ואתכם אודה
 בגוים והרילתי אחריכם חרב והיתה ארצכם שממה ועריכם יהיו
 חרבה: אז תרצה הארץ את-שבתיה כל ימי השמה ואתם
 בארץ איביכם אז תשב הארץ והרצת את-שבתיה: כל-ימי
 השמה תשבת את אשר לא-שבתה בשבתתיכם בשבתכם
 עליה: והנשארים בכם והבאתי מרד בלבכם בארצת איביכם
 ורדף אתם קול עלה נדף ונסו מנסת-חרב ונפלו ואין רדף:
 ובשלו איש-באחי כמפני-חרב ורדף אין ולא-תהיה לכם תקומה
 לפני איביכם: ואבדתם בגוים ואכלה אתכם ארץ איביכם:
 והנשארים בכם ימקו בעונם בארצת איביכם ואף בעונת אבתם
 אתם ימקו: והתודו את-עונם ואת-עון אבתם במעלם אשר
 מעלובי ואף אשר-הלכו עמי בקרי: אף-אני אלך עמם בקרי
 והבאתי אתם בארץ איביכם או-אין יבנע לבכם הערל ואן ירצו
 את-עונם: וזכרתי את-בריתי יעקוב ואף את-בריתי יצחק ואף
 את-בריתי אברהם אובר והארץ אובר: והארץ תעזוב מהם ותרח
 את-שבתיה בהשמה מהם והם ירצו את-עונם יען וביען
 במשפטי מאסו ואת-חקתי געלה נפשם: ואף גם-זאת בהיותם
 בארץ איביכם לא-מאסתי ולא-געלתי לבלתי להפר בריתי
 אתם כי אני יהוה אלהיכם: וזכרתי להם ברית ראשנים אשר
 הוצאתי אתם מארץ מצרים לעיני הגוים להיות להם לאלהים
 אני יהוה: אלה חקקים והמשפטים והתורות אשר נתן יהוה בינו
 ובין בני ישראל בהר סיני ביד-משה:

ה' שנת

מגיד משנה פרק ראשון מגיד משנה

בחלונות גבולין ולא כשופר כלל. וכן נראה לכוונה מן הכריחה
 שפרק רלווה כ"ד בריה (כו). שאמרו שם בגבולין מקום שיש חלונות
 אין שופר, ופירש"י ז"ל וכן רוב המפרשים מקום שיש חלונות כגון
 מעינות, והקשו לזה ממה שאמרו פ"ק דמעניות (יד). אלא שופרות
 דביע לא פליגי דקרי לה המרעה,
 ומירן הראב"ד ז"ל בפירושו שמקיעת
 החלונות היתה על סדר ברכות
 הנוכרות פרק רביעי אבל בשופרות
 היתה בשאר היום כשעה שהיו
 מתפללין, ולדברי רבינו שלא הזכיר
 שופר בגבולין כלל לי לומר דשופרות
 לאו דוקא אלא כלפי שאמרו המרעה
 בענוו שהיה כפה הזכירו שופרות
 הרגילין בכל מקום ולפי שיש במקדש
 שופרות ועל בית המקדש הזכירו
 שופרות אבל בגבולין אין שם לעולם
 אלא חלונות. ומי"מ המחזור כדברי

פרק א א"ג מצות עשה מן התורה וכו'. זה מנואר ככתוב ומפורש
 בספרי (פ' בהענין). ורואים לרבינו בספר המנוח שלו (פ"ע
 ג) שמה מרובה זו ומקיעה ששעה הקרבונו במנוח אחת. ומה ש
 למה שהרי שני פסוקים הם ככתוב. ונראה שדעתו ז"ל שהמנוח הוא אחת
 כליות למקום בחלונות במקדש בעת
 הקרבונו ובעת הזרות בין במקדש
 בין בגבולין ואין רלוו למנותו בשמי
 מנוח ועוד ל"ע. וימר הדברים שכתב
 רבינו כאן דברים צדורים ורלווין
 אליו ומפורשים בספרא (פ' במקום)
 ובספרי:

15

א מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע
 בחצוצרות על כל צרה שתבא על
 הצבור. שנאמר על הצר הצורר אתכם והרעותם
 בחצוצרות. כלומר כל דבר שייצר לכם כגון
 בצורת ודבר וארבה וכיוצא בהן זעקו עליהן
 והריעו: ב ודבר זה מדרכי התשובה הוא.
 שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו
 הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן ככתוב
 עונותיכם הטו וגו'. וזה הוא שיגרום להם להסיר

ד ומדברי סופרים להתענות וכו'.
 זה ברור שאין כאלו מעניות מן
 התורה שלא נזכר עניו ככתוב:

ובימי תעניות אלו וכו'. מדברי
 רבינו נראה שאין מוקיעין אלא

הצרה מעליהם: ג אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה
 זו נקרה נקריה. הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים. ותוסיף הצרה צרות אחרות.
 הוא שכתוב בתורה והלכתם עמי בקרי והלכתי עמכם בחמת קרי. כלומר כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו
 אם תאמרו שהוא קרי אוסיף לכם חמת אותו קרי: ד ומדברי סופרים להתענות על כל צרה שתבוא
 על הצבור עד שירוחמו מן השמים. ובימי התעניות האלו זועקין בתפלות ומתחננים ומריעין בחצוצרות

התקן פרק תשיב ניטן

מסות הש"ס

18

היה זה שכל המעשה... וכן נראה שכל המעשה... וכן נראה שכל המעשה...

אברהם מלכא את הא לא מלכא את... לא מלכא את הא לא מלכא את... לא מלכא את הא לא מלכא את...

היה זה שכל המעשה... וכן נראה שכל המעשה... וכן נראה שכל המעשה...

היה זה שכל המעשה... וכן נראה שכל המעשה... וכן נראה שכל המעשה...

אברהם מלכא את הא לא מלכא את... לא מלכא את הא לא מלכא את... לא מלכא את הא לא מלכא את...

התורה והנבואה... וכן נראה שכל המעשה...

היה זה שכל המעשה... וכן נראה שכל המעשה... וכן נראה שכל המעשה...

היה זה שכל המעשה... וכן נראה שכל המעשה... וכן נראה שכל המעשה...

היה זה שכל המעשה... וכן נראה שכל המעשה... וכן נראה שכל המעשה...

אברהם מלכא את הא לא מלכא את... לא מלכא את הא לא מלכא את...

The Oxford Classical Dictionary
(Oxford, 1970), p. 1080

21

At Vespasian's death on 23 June 79 he succeeded without challenge; and when Berenice returned to Rome he promptly, though reluctantly, sent her away once more. All fears which Roman society had entertained of him were soon dispersed. Affable, and possessed of remarkable good looks, he also won a reputation for generosity, some of which represented personal largess but much of it lavish expenditure from public funds. He repaired the two great disasters of his short reign, the destruction caused by Vesuvius in 79, and the plague and fire in Rome in 80; but he also completed the Colosseum and built the Baths which carry his name. It was a further source of popularity that these months saw no executions or trials for *maiestas*, and that certain informers were scourged or exiled. With his brother Domitian (q.v.), who was eventually suspected of poisoning him, relations were uneasy. But Titus' death, which occurred outside Rome on 13 Sept. 81, was almost certainly due to natural causes. He was immediately deified: a generation later he was described as 'amor ac deliciae generis humani' (Suet. Tit. 1).

"Arch of Titus"
Rudolfo Lanciani, The Ruins and Excavations of Ancient Rome (1897; NY, 1979), pp 200-01

22

The title of *divus* (deified) given to the conqueror of Judaea in the inscription of the attic (Corpus, vol. vi. n. 945), as well as the relief of his apotheosis, shows that the monument was finished only after

his death. The style is that prevalent in Domitian's time, with a superabundance of carving in the architectural lines. Having been included in the fortifications of the Frangipani, it suffered great damage during the fights of the twelfth and thirteenth centuries. To insure its safety after the demolition of the tower and houses by which it was partly supported, Giuseppe Valadier took down the whole structure piece by piece in 1822, strengthened the foundations, and reconstructed it in its present form, completing the missing parts in travertine so as to make them easily distinguishable from the originals, which are in pontalic marble. The bas-reliefs on the left represent the triumph of Titus, those on the right the spoils taken from the Temple of Zion, like the seven-branched candlestick (from which comes the name of *Arus Septem Lucernarum* given to the arch in the Middle Ages), the golden table, the silver trumpets, etc. These spoils were deposited in the Temple of Peace in A. D. 75, five years after the conquest of Judaea, together with a marvellous collection of works of art, which included a statue of Naukides from Argos, a figure of the Nile surrounded by the sixteen infants all cut in a single block of *basalte ferrigno*, the Ialysos, a celebrated picture of Protogenes, the Scylla of Nikomachos, the Hero of Parrhasios, and many other masterpieces. All these, except the Jewish relics, perished in the fire of 191. They ultimately fell the prey of Genseric and were landed safely at Carthage in 486, where, eighty years later, Belisarius recaptured them and sent them to Constantinople.

לדורות הָדָא הוּא דְּכְתִיב (דברים ד. מא) 'אִזְ נִכְדִּיל מִשָּׁה'.

19

ג. דָּבָר אַחַר 'וַיִּתְרוֹן אֶרֶץ' אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנִכְיָאִים אִם אֵין אַתָּם עוֹשִׂין שְׁלִיחוּתִי יֵשׁ לִי שְׁלוּחִין הָיוּ 'וַיִּתְרוֹן אֶרֶץ וְגו' כָּפַל אֲנִי עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתִי אָמַר רַבִּי אֶהָא כָּפַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ אֶפְסְלוּ עַל יְדֵי נָחַשׁ אֶפְסְלוּ עַל יְדֵי צְסָרְדַע וְאֶפְסְלוּ עַל יְדֵי עַקְרָב וְאֶפְסְלוּ עַל יְדֵי יְתוּשׁ טִיטוּס הַרְשָׁע נִכְנַס לְבֵית קְדוֹשֵׁי הַקְּדוֹשִׁים וַחֲרַבוּ שְׁלוּשָׁה בְּיָדוֹ וְגַדְרָ אֶת הַפְּרֻכָּת וְנִטְלָ שְׁתֵּי זִוְנוֹת וְהִצִּיעַ סֶפֶר תּוֹרָה תַּחֲתֵיהֶן וּבְעֵלָן עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ וַיִּצְאָה חֲרָבוֹ מִלְּאָה דָם מֵאֵן דְּאָמַר מַדָּם הַקְּרָבָנוֹת וּמֵאֵן דְּאָמַר מִן דָּם פֶּר וְשַׁעִיר שֶׁל יוֹם הַמַּפּוּרִים הִתְחִיל מִחֲרָף וּמִגְדָּף קִלְפֵי מַעֲלָה אָמַר לֹא דְמֵי הֵהוּא דְעָבַד קְרָבָא עִם מַלְקָא בְּמִדְבָר וְנִצַּח לֵהּ לֵההוּא דְעָבַד קְרָבָא עִם מַלְקָא בְּגוּ פִלְטִין דִּידֵיהּ וְנִצַּח לֵהּ מַה עָשָׂה נִכְנַס כָּל כְּלֵי בֵית הַמִּקְדָּשׁ וְנָתַן לְתוֹךְ גְּרִיזֵי אֶחָת וְיָרַד לוֹ לְסַפִּינָהּ בֵּינוֹן שִׁירָד מִחָא בְּחִשׁוּלָא בִּימָא אָמַר דּוּמָה לִי שְׂאִין כַּחוּ שֶׁל אֱלֹהִים זֶה אֱלֹא בְּמֵים דוֹר אָנוּשׁ לֹא פָרַע מֵהֶם אֱלֹא בְּמֵים וְכֵן דוֹר הַמַּבּוּל וְכֵן פָּרַעַה וְחִילוֹ אִף אֲנִי בֵּינוֹן שְׁהֵיִיתִי בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וּבְכַרְשׁוֹתוֹ לֹא הֵינִי יְכוּל לַעֲמֹד בִּי וְעַכְשָׁו לְכָאֵן קְדַמְנִי אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָשַׁע חֲסִיד בְּכִרְיָה פְּחוּתָהּ מִמֶּה שְׁבָרָתִי מִשְׁשַׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית אֲנִי פּוֹרַע מִמֶּךָ מִיָּד רַמְזוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֵים וְעַמְד מְזַעְפּוֹ בֵּינוֹן שְׁהִגִּיעַ לְרֹמֵי יִצְאֻוּ כָּל בְּנֵי רֹמֵי וְקִלְסוּהוּ נְקִיטָא בְּרַבְרֵיָא מִיָּד הִסִּיקוּ לוֹ אֶת הַמִּקְדָּשׁ וְנִכְנַס וְרַחֵץ בֵּינוֹן שְׂנִיעָא מִזְגוּ לוֹ קֶסֶא דְחִמְרָא וְזָמַן לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יְתוּשׁ אֶחָד וְנִכְנַס לְתוֹךְ חִטְמוֹ וְהֵינִי אוֹכֵל וְהוֹלֵךְ עַד שְׁהִגִּיעַ לְמוֹחוֹ הִתְחִיל מְנַקֵּר אֶת מוֹחוֹ אָמַר קְרָאוּ לְרֹפְאִים וַיִּפְּעֻוּ מוֹחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ וְדַעַו בְּמַה אֱלֹהִים שֶׁל אִמָּה זֹו נִפְרַע מֵאוֹתוֹ הָאִישׁ מִיָּד קְרָאוּ לְרֹפְאִים וַיִּפְּעֻוּ אֶת מוֹחוֹ וּמִצְאוּ כּוֹ כְּמוֹ גּוֹזֵל בֶּן יוֹנָה וְהֵינִי כּוֹ מִשְׁקַל שְׁתֵּי לִיטְרָאוֹת אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסִי טַמְּן הוֹינָא וְהִבִּין גּוֹזֵלָא מִן דִּין סִטְרָא וְתַרְמִין לִיטְרָא מִן דִּין סִטְרָא וְתַקֵּל חַד כָּל חַד וְנִטְלוּהוּ וְנִתְנֻהוּ בְּתוֹךְ קַעֲרָה אֶחָת כָּל מֵאֵן דִּיהוּ הָרִין שְׁנֵי הוּוּ הָרִין שְׁנֵי פִרְחַ יְתוּשָׁא פִרְחַ נִשְׁמַתָּא דְטִיטוּס הַרְשָׁע.

מִצְעָה בְּשִׁיחִין אֶחָד סוּמָא שִׁירָד בְּמֵים לְטַבֵּל נְדָמְנָה

20

לוּ בְּאֶרֶה שֶׁל מְרִים וְטַבֵּל וְנִתְרַפָּא.

טִיטוּס הַרְשָׁע נִכְנַס בְּבֵית קְדוֹשֵׁי הַקְּדוֹשִׁים כְּשִׁהוּא מִחֲרָף וּמִגְדָּף עַמְד וְגַדְרָ אֶת הַפְּרֻכָּת וְנִטְלָ סֶפֶר תּוֹרָה וְהִצִּיעָהּ וְהִבִּיא שְׁתֵּי זִוְנוֹת וְעַבְרָ עֲלֵיהֶן וְשַׁלַּף חֲרָבוֹ וְקִאָץ אֶת סֶפֶר הַתּוֹרָה נַעֲשָׂה גַם הִתְחִיל דָּם מְכַבְּדֵן מִמֶּנּוּ הִתְחִיל מִשְׁתַּבַּח לומר שְׁעִצְמוֹ הֵרַג הִתְחִיל מִתְגַּבֵּר וְהוֹלֵךְ בֵּינוֹן שְׁהִגִּיעַ לֵים הֵינִי הֵינִי הֵינִי הוֹלֵךְ וְסוּעֵר אָמַר אֱלֹהִימָם שֶׁל אֱלוֹי אֵין גְּבוּרָתוֹ אֱלֹא בָּיָם אִם הוּא רוֹצֵה יַעֲלֶה לִיבְשָׁה וְנִרְאָה מִי נוֹצֵחַ אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָשַׁע בֶּן רָשַׁע בְּרִיָּה פְּחוּתָהּ קְלָה שְׁבָכְרִיּוּתִי אֲנִי מִשְׁלִיחַ בָּךְ לְבַעֲרָךְ מִן הָעוֹלָם נִכְנַס יְתוּשׁ בְּחִטְמוֹ וּמַת בְּמִיתָהּ מִשְׁנֵה וְלִמָּה נִקְרָא בְּרִיָּה שְׁפֵלָה עַל שְׂמִכְנִים וְאֵינוֹ מוֹצִיא.

וּפַעֲמִים עַל יְדֵי צְרָעָה שְׁנֵאָמַר (שמות כג. כח) 'וְשַׁלַּחְתִּי

הניזוק פרק הניש ג' ניזון

ספרות הש"ס

על זכרית - כי יודעת הכסן שהגורא שרי יודעה בעלות וזאת כשהתחילו לו לחלוק ונמלכה אלה והגורא בעורה (ד"כ מד) : **עקר פירטתא** - עקר זולתה שפרט מה חזק על נכסו : **גר טושב סיס** - קאל קובל עליו אלא מזה חלוק מ"א שאלמר כי לא יעשה עוד עבדך וגו' (מ"ב ס) : סייע דכתיב - הדמיה דכריה : **על לפים פלע** - על חלקה חבן חלקה אלא יבלע בלחך קי היה דש על זכריה על הרלפה ולא נבלע : **למים** - שטעוהו כמרגומו : **קאל** - קל טעה וכי טעה מעקב ראה יתחן כנמלכה חמלה זו על ניזון : **וסייע דלפר רבי אלטור** - היל דלחזיקן תורה אור לעיל שעל ידי לכן הדע חר"ב הכיח

אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה סח לי וקאמר מאיש ודשלים בבקעה זו הרג נבחראדן רב מבחים מאחים וארת עשרה רבוא וכירושלים הרג חששים וארבע רבוא על אבן ארת עד שהלך רבן ונגע בדמו של זכריה לקיים מה שנאמר **וידמים בדמים** נגעו *אישכחה לדמיה חכריה דהיה קא מרתח וסליק אמר מאי האי אמרו ליה דם זבחים דאשרפך אייתי דמי ולא אידמו אמר להו אי אמרתו לי מושב ואי לא מסריקא לבשריכו במסריקו דפחלו אמר ליה מאי נימא לך נבייא היה בן הדעה קא מכתב לן במילי דרשמיא קמינן עילייה קפלינן ליה והא כמה שנין דלא קא נייה רמיה אמר להו אנא מפייסנא ליה אייתי מנהרדי גזולה ומנהרדי קצנה קמל עילייה ולא נח בתורים ובתולות קמל עילייה ולא נח אייתי תנוקות של בית רבן קמל עילייה ולא נח א"ל זכריה וזכריה שבים שבתן איבתיהם גורא לך דאבריתו לבלותו כדאמר ליה הכי נח בההיא שעתא הדרר חשבה ברעוהא אבר ומה אם על נפש ארת כך הויה נברא קמל כל הני גשמתא על ארת כמה וכמה ערק אול שרר שבר פרתא בבותיה ואגיד תנא "נעמן גר תושב היה נבחראדן גר צדק היה מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק מבני בניו של סיסרא למדו תנוקות בירושלים מבני בניו של סנודריב למדו תורה ברבים מאן אונן שמעיה ואבמליון היינו דכתיב "נתתי את רמיה על צדח סלע לבלתי רבמת" הקל קול יעקב והידים ידי עיש הקול זה אדונינו קיסר שהרג באלכסנדריא של מצרים ששים רבוא על ששים רבוא כפלים כיוצאי מצרים קול יעקב זה אמפסיניוס קיסר שרדג בברך ביתר ארבע מאות רבוא ואמרי לה ארבעת אלפים רבוא והידים ידי עיש זו מלכות הרשעה שהדריבה את בחינו ושיפה את היכלט והגליתנו מארצנו דבר ארד הקול קול יעקב אין לך תפלה שמעלת שאין בה מורעו של יעקב והידים ידי עיש אין לך מלכה שנתנה שאין בה מורעו של עיש והיו דא"ר אלעזר "בשם לשון תרמא בחדודו לשון תרמא אמר רב מאי דכתיב "על נהרות בבל שם ישבת נם בכינו בוכרנו את ציון מלמד שדראו הקב"ה לחדד תרבין בית ראשון ותרבין בית שני תרבין בית ראשון שנאמר על נהרות בבל שם ישבת נם בכינו בית שני רבתי" זכור ה' לבני ארום את יום ירושלים

זה תרתיים קיסר שהרג באלכסנדריא - והא דלחזיקן כהתלול (סנה נ"א) דלאלכסנדריא מתקון הרגם והחרינה שמה פעמים נתישבה : **קפצו** סלן ומטל לנחך סיס - והא דלחזיקן במ"ג ע"ה (דף י"ג) מטוס כעלטה מי מנהנה ואל יתבל כעלטה הכל ידלים היו מוסרין כדלמדין (כטעם דף ג"ה) אלמלי כדה לאמיה מסל ומרחה פלנו ללחזיק ועוד הע"ה היו מענק לזמן ולא היו הרגים לזמן : **אתייהו** לקימה * ישיאל קמלי מייס ובשכניו לא מייסו ובמדתם אמר דקמל אמר לבי והכני לא ידעו לך :

25

ספרות הש"ס

יהודים : **גושפנקא** - תרמיא סלכרתי כתיבת לשון כש אל תחזר האלים (ל) : **טוש פלח** - שנק מכה : **לקלון** - ילחם למשכב זכר ולחזק לפגעים : **כאן** - כן אן טקדיקן : **פודקן** - לכן - לתקום ולחן קלון מרובה כקלן פלנו : **הוא פלס** - הארנט כל היום : **פסגמס** - יחידת : **גושפנקא** - תרמיא סלכרתי כתיבת לשון כש אל תחזר האלים (ל) : **פרמנה דפלגס** - שלמית הארץ קבל עליו לפסח : **וה פלס** - הארנט כל היום דומעין דמייס : **כר פשיטת סמח** - יתכוננו : **דבר פשיטת סמח** - עניס מפני שמסך לקטן עליו : קלני

(ש"ס) ה"כ כ"ו י"ג ד"ס (א"ל) כתיבם אלס חכ אבני ולא ידעו מזה ונכחה כל סיה מתי קל א"ל פ"ל פמרי לך גושפנקא מסכ"ל

ספרות הש"ס

מלכות

הא"ל ק"א

למשה ה"ו ס' ניזון, חוקר פ"ג
(ירושלמי, ת"ל) י"א ק"ג-כ"ג

שאלה ג.

כת"ר ביקשני לחזור בענין נכרי, לשעבר חבר פעיל במפלגה הנאצית הידועה לשמצה ויש להניח שבעצמו השתתף במעשים נפשעים, וכעת חזר בתשובה ורוצה להתגייר - אם מקבלים אוחו.

תשובה

אם לדון מבחינה אנושית בכלל ומבחינת הכבוד והרגש הלאומי בפרט, פשוט וברור שאין המצפון מרשה להזדקק לו ולענות לבקשתו בחיוב. בר-נש כזה אשר ידיו דם יהודי מלאות אין מקומו במחנה ישראל, כי אם טמא טמא יקרא לו ומקומו הרחק מבית ישראל, ואיך קשה הדבר להכריז עליו: אחינו אתה. אבל מבחינת ההלכה היבשה אינני רואה כל מניעה מלקבלו. הנה קין, הרוצח הראשון בתולדות האנושות, אמר לפי המדרש בב"ר פכ"ב עשיתי תשובה ונתפשרתי, ועי' במד"ר שמות י"ט ד, אמר איוב בחוץ לא ילין גר, שאין הקב"ה פוסל לבריה אלא לכל הוא מקבלי השערים נפתחים בכל שעה, וכל מי שהוא מבקש ליכנס - יכנס. ועי' בשו"ת בשמים ראש המיוחס לרא"ש, שכתב בס"י קעז שמכל האומות מקבלים גרים ואפילו מורע עמלק. ועי' בש"ס גיטין נו ובסנהדרין צו, שמנירון הרשע יצא התנא רבי מאיר, ונבזר אדון רב טבוים, אחרי שהרג ושפך רבבות יהודים החפים מכל פשע, עשה תשובה והתגייר, וחז"ל לא גרתעו לומר, נבזר אדון גר צדק היה. לכן אם ביה הדין משוכנע שהוא התחרט בחרטה גמורה, חזר בתשובה שלימה, מתאמץ בננות להכנס תחת כנפי השכינה ולא מסתרת איוו כוונה של הנאה אישית או קבלת שררה - אין מצד ההלכה כל איסור לקבלו לחיק, היהדות.

26

תניא הלכות ארבעה צומות רבתי

(טעם נ) ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאם ה' ולדורישנו שער אייבי ה'. כאמור (ענייני ח) וגלות תהל הזה לבני ישראל אשר כנענים עד צרפת וגלות ירושלים אשר בספרד יירשו את ערי הנגב. וכי"א :

נט ענין תשעה באב

תנן התם ימשנכנס אב ממעמין בשמחה. שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה אסורין לספר ולכבס. וכן אסור יאפילו לכבס בגדים ולהגיהם עד אדר תשעה באב. ודוקא עד התענית אסור לספר ולכבס. אבל לאחר התענית מותר. מצאתי בשם ר' קלונימוס מרומא ו"ל שמראש חדש אב ואילך צריך אדם למנוע עצמו מלרחוץ שנאמר (הושע ח) חדשה אבל קודם ראש חדש יכול לרחוץ בו ביום. ונשאל אם יודמן אבל לבר מינן שישלימו לו שלשים יום אפילו שני ימים או יום אחד קודם ראש חדש או לאחר ראש חדש לאלתר באותה שבת שחל מ' באב להיות בתוכה. אם מותר לו לרחוץ בומנו. או אם יש לו להמתין עד לאחר מ' באב. והשיב שמראש חדש ואילך אסור לרחוץ כלל עד שיעבור תשעה באב. שאין לך אבילות גדולה מזה שחריב בית אלהינו. ועוד נשאל אם יודמן לאשה נדה לרחוץ ממומאתה קודם תשעה באב אם מותרת בהגיגה אם לא. שהרי צריכה לעשות חפיפה בחמין. והשיב שמותרת לרחוץ על ידי פושרין וליטהר במי מקדה שהיא מתעסקת למטר עצמה לבעלה. ומשום פריה ורביה תקילו בה. ועוד שהרי אינו אסור בתשמיש המטה אלא במ' באב בלבד.

אבל קודם תשעה באב מותר: ערב תשעה באב ילא יאכל אדם שני תבשילין. ולא יאכל בשר ולא ישתה יין. ודוקא בסעודה שמפסיק בה. כלומר שנמר בלבו שלא יאכל יותר באותו היום. אבל בסעודה שאין מפסיק בה מותר לאכול בשר ולשתות יין. ואם אכל קודם חצי היום אפילו בסעודה שמפסיק בה אוכל בשר ושתה יין. ובסעודה שאינו מפסיק בה אפילו אכל אדר תצית אוכל בשר ושתה יין. ומצאתי בשם הר' אביגדור כחן צדק אפילו לביבות או מקרוני" בלעו מבושלין עם גבינה נקראין שני תבשילין. 'תנא אוכל הוא בשד מלוח. ועד כמה יכל זמן שהוא בשלמים דהיינו שני ימים ולילה אחד. ושתה יין מנתו. עד כמה

במנחה בשאר ימים רק שמוכירין עגנו. ואין קורין בתורה ואין אומרין ובא לציון. ובשלשה צומות הללו אסורין במנחה ובא לציון. וקורין בתורה כסדר שחרית. ויש מקומות שגודגין בשבעה עשר בתמו לקרות מיתל משה. וכל הענין בלי דילוג. לפי שבו בפרק נעשה העגל ונשתברו הלוחות. והוא מעין המאורע. על כן נהגו שלא ללג בקריאתה בו ביום. ומנהג הגון הוא. ומצאתי בשם רב סעדיה גאון ו"ל, שמשבעה עשר בתמו עד מ' באב הן הימים האמורין בדניאל שהתענה שלשה שבועים. ויש נהדין בהן שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין. ברכתיב (דניאל י) ובשר ויין לא בא אל פי וסוך לא סכתי. ויש אומרים שאותן הימים שהתענה דניאל היו בניסן. וכן מוכיח בענין, שאחר הפסוק היה (כתיב) ובשר ויין לא בא אל פי וסוך לא סכתי עד סלאת שלשת שבועים ימים. (ואריריו) כתיב וביום עשרים וארבעה לחדש הראשון, וכתוב בענין מן היום הראשון אשר נתת את לבך להבין ולהתענות ונ'. מכל מקום הימים האלו ימים עלולין הם ואין להרבות בהן במיני שמחות. והימים הללו שמשבעה עשר בתמו עד תשעה באב קמב מירידי שלם. ויהי אדם שלא להלך בין חמה לצל. ולהזהיר לפלמרי תינוקות שלא להכות לתלמידים בימים הללו מארבע שעות עד תשע שעות ביום. כראיאת במדרש איכה. כתוב בשבולי הלפם. ועל שאנו עוסקין בהלכות תענית ובענין שריפת התורה נכתוב לזכרון מה שאירע בימינו על רוב עונותינו. שגשרפה תורת אלהים בשנת חמשה אלפים וארבע לבריאת עולם ביום ששי פירשת ואת חקת התורה. 'כעשרים וארבעה קרינות מלאים ספרי תלמוד. והלכות. ואגרות. בצרפת. כאשר שמענו לשמע און. וגם מדיבנים שהיו שם שמענו שעשו שאילת הלום. לדעת אם גזירה היא מאת הבורא. והשיבו להם ודא גזירת אריותא. ופירוש ביום ששי ואת חקת התורה היא גזירה. מאותו היום ואילך קבעוה יחדים עליהם להתענות בו בכל שנה ושנה ביום ששי בפרשת ואת חקת התורה, ולא קבעוה לימי החדש. תנא אפרה עלינו לכפרה. כעולה על מקדה. וערבה לבני יהודה כמנחה הקריבה בהלכתה. כן תעלה אוכרתה. ויקיים עלינו האל קרא הכתיב (מלאכי ג) וערבה לה' מנחת יודיה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות. וכל המצוות והנהגות הכתובות על ידי נביאיו לקבץ גלותינו כאמור.

באורי מדרשיה

ואין להרבות וכו'. ידועלמ ס"ד דתענית ה"ס, ח"ד חנינא סימנא מקל שקד למי דואה, מה הלזו הזה מעשה שכוה מוניא לח גלו ועד שסוף טמר אח פירושיו כ"א יום ק' מיום שהאקפסה העיר ועד יום שמרנ הבינו כ"א יום: 'יהימים הללו וכו'. מדרש חיבה ספוק גלסה יהודה, ומדרש חהלים ממור ז"א: 'כעשרים וארבעה קרנות וכו'. סמ"א ס' הק"ל הכוזב כנס המניח כ' קרנות, ונראה שהוא ס"ס, ונ"ל כ"ד, וכן הוכח במדיה"ד כנס ס"ל כ"ד קרנות: 'משנכנס אב וכו'. סעתי כ"ו ע"ב, וינמוה מ"ג ע"ב מ"ח ועד הסעתי העם ממעמין בעבקיין וכו': 'אפילו לכנס בגדים ולהימם וכו'. סעתי כ"ס ע"ב, וכרכ ששח דעל רב נחמן מסיק כסובחח: 'אלכל לחחר הסעתי. שם: 'ועוד מהל וכו'. שאלה ו הוכח במאה עשרים למסרינו"ג ששאלו ממד רב האי גאון: 'הלא יאכל וכו'. שם כ"ו ע"ב: 'אפילו לביבות וכו'. כן הוא כנ"ל כלל ס"ו, ואין ק דעם סרמנ"ן כמס"א ענין אביית יסנה, ודעתו דמי מייס בקדס אחס לא השיב לשני השליון, וכן הוא ג"כ דעה הרמב"א סעתי כ"ו ע"ב דכל שהס כמתמי אחד וקדרס אחס אפילו כמה מייס בימד ליע אלא תשיל אחד, ע"ב: 'תנא אוכל וכו'. שם: 'כל זמן שהוא בשלמים. ע"י שם, וגימסה המהגר כנידסה הר"ף שם, והרמב"ן במס"א, וכן ג"כ במהדרכין ע"י ע"ב, וע"י רש"י ד"ה פד כמה וכו', וע"י בשו"ת ח"ס חל"ה ס' קל"ה:

ספר שלח ב' ק

הערוגה התשיעית סדר תענית

(רמג) דין ארבע צומות .

תניא אמר ר' שמעון ארבעה רבנים היה ר' עקיבה הודש ואף אני הודש ואף אני הודש כמותו . רבתיב כה אמר ה' צום הרביעי . צום החמישי . צום השביעי . צום העשירי והיו לביה (ישראל) [יהודה] לששן ושסדה . צום הרביעי זה מ' בתמו שבו הנקטה העיר שנאמר ברביעי בהשנה לחדש ויחוק דרעב בעיר וגו' ומאי קרי ליה רביעי רביעי לחדשים . צום הרביעי זה הקטה נאב שבו נשרף בית אלהינו ומאי קרי ליה חמישי חמישי לחדשים . צום השביעי זה עלשה בתשרי שבו נטת נטליה בן אדקס ומאי קרי ליה שביעי שביעי לחדשים . צום העשירי זה עשרה במבט שבו סך סלך בבל על ירושלים שנאמר ויהי רצו ה' אלי בשנה החמישי בחדש העשירי בעשור לחדש לאמר בן אדם כתוב לך את שם היום הזה וצום היום הזה סך סלך בבל על ירושלים וגו' ומאי קרי ליה עשירי עשירי לחדשים . ואף אני אמר . בן אלא צום העשירי זה חמשה במבט שבו באה השמטה לנלה שהזכירה העיר שנאמר ויהי בשמים עשרה שנה לנלהויה בעשירי בחמשה לחדש בא אלי הפליט ירושלים לאמר הנהה העיר (ירושלים) ונראו רברי סרבויו שאני אומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון והוא אומר על ראשון אחרון ועל אחרון ראשון אלא שאני סנה לסדר פורעניות והוא סנה לסדר הדינים ואע"פ ש' שמעון ור' עקיבה שוין בצום הרביעי שהוא בתשעה בתמו לצי הפסוק מכ"ס אנו מתענין בשבעה עשר בתמו כדנהן חמשה רבנים אירעו [את אבותינו] בשבעה עשר בתמו וחמשה בתשעה באב . כשבעה עשר בתמו נשתברו הלוחות . ובבל המד . והנקטה העיר בשניה . ושרף אנוספסוס את הדורה והעמד צלם בויכל . בתשעה [באב] נגור על אבותינו שלא יבנו לארץ ישראל . ורבי בות בראשונה ובשניה . תלסדה ביתר . ותרשה העיר . ובשלוש צומות הללו כגון שבעה עשר בתמו תום נטליה ועשרה במבט סהפליק ואמרים סליחה ואמרון י"ג מצות ותפלין על פתק שרירית ומטרה ואמרים ברכת כהנים שרירית ומטרה וקורין בתורה בפרשת כי תשא ויהל משה . בן קרא [יהל משה] עד אשר דבר לעשות לעמו ולו [קרא] סלג וקרא פסל לך . ישראל קרא אחריו על הכר ואין מפסיקין בנביא כדרך שאר תענית' יתרון ג' צומות הללו על שאר תענית' ששאר תענית' מתפליק במטרה . כשאר ימים [ואין קורין בתורה] ואין אמרים וכו' . לציין ובשלוש תענית' הללו אמרים במטרה וכו' לציין וקורין בתורה כסדר שרירית . [ויש מקומות שנהגין בשבעה עשר בתמו לקרות הפרשה על הסדר ויהל משה וכל הענין כלי דילוג כלל לנו שבו בפרק נעשה הענין ונשתברו הלוחות והוא מעין המאורע על כן נהגו שלא ללג בקריאת הדורה בו כיום .] ומצאתי בשם רבינו סעדיה גאון זצ"ל ששבעה עשר בתמו . עד תשעה באב הן הימים האמורים בדיאל שהזכרנו שלשה שבועים ויש נהגין בוק שלא לוכל בשר ושלא לשתות יין כדכתיב ובשר ויין לא בא אל פי וסך לא סכתי . ויש אמרים שאותו הימים היו בניס וכן סוכות בענין שאר הפסוק הזה [כדכתיב] ובשר ויין לא בא אל פי וסך לא סכתי . עד מלאה שלשה שבועים ימים אחריו כתיב וביום עשרים וארבעה לחדש הראשון וגו' . וכתיב בענין כן דיום הראשון אשר נתת את לבך להבין ולהתענות וגו' . (*) מכל מקום הימים האלו עלולים הן ואין לדבנה בוק מיני שמחה . והימים הללו שמשבעה עשר בתמו עד תשעה באב קטב סרירי שלוש וצורך אדם לחדר שלא להלך בין חמה לצל וצורך להזהר למלמי היעקה שלא לחבוה להלסדיק בימים הללו מארבע שעות עד חשע כיום . כראי' במדרש איכה . יל שאנו עסקין בחלטה תענית ובענין שריפת התורה כתבנו . זה לזכר על מה שאירע בימינו על רוב עוונותינו אשר נרמו לנו ונשרפה תורת אלהינו בשנת חמשת אלפים ד' שנים לבריאת עולם ביחס שש פרשת חאה וקת התורה כעשירים וארבעה קרנות פליאם ספרי הלמד והלכות התורה נשרפו בצרפת כאשר שפענו לשפע אהן וגם כן הרבנים שהיו שם שמענו שש שאלה הלום לדעת אם נזירה היא סאת הבורא והשיבו להם ודא נזירה אורחא וסירוש ביום' ואת דקת התורה היא הנזירה ומאותו היום ואילך קבעוהו יהודים עליהם להזענת בו בכל שנה ושנה כיום שש של פרשת ואת דקת התורה ולא קבעוהו לימי התורה והוא אפדה עלינו לכפרה [כאישה] על מקרה וערבה לבני הדורה ככמה הקריבה כחלטה . ק תעלה אכרתה וקיים [האל] עלינו קרא רבתיב וערבה לה' כנתת יהודה [ירושלים] כיס עולם וכשנים קדמונות וקיים

(*) ויהי יום י"ג סך סלך קרין כהה במבט מכ"ס כיוון לזה פורש סמוך בנת אב והכל חלש (ובני' ופסוקים . ולפניו כגון יבני' ופסוקים סל' ס' י' כהה במבט כהה יסוד אבן וכלים סמך סל' . ל' כהה סל' .